

Josef Rybák T. J.

JAK ŽÍTI?

časové úvahy podle

životopisu svatého

JANA BOSCA

Cyrilo-Methodějské knihkupectví

GUSTAVA FRANCLA V PRAZE

P. Jos. Rybák T. J.
vydal naším nákladem

MÁJOVÉ PROMLUVY

Časové otázky podle
nauky křesťanské ve
světle svatby v Káni
Galilejské.

Kč 12.—.

Panna Maria v plánu
stvoření a její působení
na lidstvo.

Kč 12.—.

Pod ochranu Tvou se
utíkáme.

Rozebráno.

CTI MATKU SVOU!

Kč 15.—.

Exercicie

VADEMECUM

*úvahy pro kněžské
triduum.*

Kněžím-spolubratřím.

Kč 5.—.

SURSUM

CORDA

*úvahy pro kněžské
triduum.*

Kč 8.—.

*Dvě sbírky promluv
za sníženou cenu:*

DOMINICA

čili po jednom kázání
na všechny neděle roku
církevního.

Napsal František Malý.

Kč 15.—.

KAREL

VRÁTNÝ:

*Krátké nedělní
a sváteční promluvy.*

Kč 15.—.

Sbírku tuto lze doporu-
čovat pro »Nedělní
čtení«.

J o s e f R y b á k T. J., J a k ž í t i ?

J o s e f R y b á k T. J.

J A K Ž Í T I ?

Č A S O V É Ú V A H Y

1935

Cyrilo-Methodějské knihkupectví

GUSTAVA FRANCLA V PRAZE I

Imprimi potest.

Pragae die 20. Septembris 1934.

P. Jos. Vraštil S. J.,

Praep. Prov. Čechoslov.

Nihil obstat.

Antonius Stríž,

censor.

Imprimatur.

Pragae die 3. Octobris 1934.

Nr.: 12490.

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,

Vicarius generalis.

Př e d m l u v a

Cyrlometodějské knihkupectví vyzvalo autora tohoto spisu, aby napsal praktické časové úvahy podle životopisu svatého Jana Bosca, formou i obsahem podobné spisu „Za pravdou a krásou“, který byl napsán podle životopisu svatého Aloise a zakrátko rozebrán. Autor na výzvu přistoupil, zejména když z četby životopisu Boscova poznal, jak vhodné myšlenky a pohnutky pro nynější mládež obsahuje život a práce tohoto sv. vychovatele mládeže. Autor se netají přiznáním, že Don Bosco stal se mu zvláště sympatickým, když poznal, že byl téhož ducha jako sv. Ignác, zakladatel Tovaryšstva Ježíšova, jemuž autor přináleží. Bosco znal Tovaryšstvo. Jako student v Chieri chodíval denně na mši sv. do jesuitského kostela sv. Antonína, kde byl tehdy noviciát. Byl velkým ctitelem sv. Aloise, jehož jméno přidával tak rád křtěncům na křtu sv. Sv. Aloisi zasvětil druhou oratoř (kapli) na jižní straně Turina a založil zbožný spolek sv. Aloise. Don Bosco oblíbil si exercicie sv. Ignáce: Sám je podle jeho návodu konal a svým svěřencům dával. Metodu vychovávací měl v podstatě stejnou s methodou Tovaryšstva, co není s podivem; jestiž správná metoda vychovávací v podstatě jenom jedna, t. j. ta, která směřuje k oslavě Boží a k spáse duší. A to byl poslední cíl obou světců, Ignácův i Boscův. To jest též jediný cíl

tohoto spisu. Kéž poslouží, tak voláme, aspoň poněkud k správné výchově naší československé katolické mládeže!

Na Sv. Hostýně
na Narození P. Marie 1. P. 1934.

P. Josef Rybák T. J.

O životě sv. Jana Bosca u nás píše: Ján Francisiu-Czeizel, L'udový životopis ctihodného Jána Bosca, v Trnave 1925. Krlín, Sv. Jan Bosco, Praha, Českoslov. akc. tiskárna 1934. Dr. Vašek, Sv. Jan Bosco, Brožurka ze sbírky „Životem“ č. 62. P. Ignác Stuchlý, Sv. Jan Bosco, Dědictví sv. Cyrila a Metoděie v Brně 1934.

V ě n o v á n o

českým salesiánům a jejich příznivcům.

I. Jdi za velkým cílem!

Svatí měli veliké, ba největší cíle: Sv. Jan Bosco toužil žít jen Bohu a hledat slávu jeho. Zpovědník Boscův se o něm vyjádřil: „Kdybych si nebyl naprosto jist, že pracuje pro slávu Boží, že ho vede toliko myšlenka na Boha, že Bůh je cílem, k němuž směřuje všechno jeho úsilí, řekl bych, že je to nebezpečný člověk.“ Světec sám se tímto cílem nikterak netajil. Zakládaje svou kongregaci, pravil: „Největším důvodem naší naděje jest, že hledáme toliko slávu Boží a spásu duší.“ Podobně se vyjádřil, když zřizoval ženskou větev své kongregace: „Žádáme Boha o to, co jest jen k jeho slávě a spásu duší.“

Co jest většího, co správnějšího? Kdo si zaslouží větší slávy než Bůh? Není Bůh náš nejvyšší Pán? Není náš největší dobrodinec? Od koho máme vše, co jsme a co jmenujeme svým? A pracovati pro spásu duší - není to zaměstnání nejvznešenější a nejdůležitější na světě?

Sledujme, jak se k Bohu a jeho slávě, k duším a jejich záchraně, k těmto dvěma nejvznešenějším cílům, nese celý život Boscův.

Don Bosco měl zbožnou a moudrou matku Markétu, která ho záhy učila milovat Boha. Již jako malý hoch byl velmi vnímavý pro její dobré slovo, což přineslo krásné ovoce. Hoch vzplanul neobyčejnou láskou k Bohu a horlivostí o spásu duší.

Jednou měl zvláštní sen. Zdálo se mu, jako by byl mezi četnými hochy, kteří mu však připadali s počátku jako divoká zvířata, ale potom se proměnili v beránky. A tajný hlas mu kázal, aby je vodil na pastvu. Tento sen se na něm krásně vy-

plnil. Již v útlém mládí shromažďoval kolem sebe takové hochy, jako byl sám, a vyprávěl jim biblické a jiné příběhy, které slyšel buď doma od matky neb o nichž se později dočetl. Vypravování začalo však zajímat nejen děti, ale i dospělé. Aby si své druhy udržel, nerozpakoval se prováděti před nimi smělé kousky a kejkle i chodit po provaze, který si napjal mezi stromy. Tak zručně si počíнал, že předčil i kejklíře z povolání. Kdo však nechtěl vyslechnout jeho mravní naučení, toho nepřipustil jako diváka na své kousky. Malý Bosco získal si takovou oblibu mezi sobě rovnými, že ho pěkně poslouchali jako staršího bratra, až se tomu každý podívoval. Nesměřovalo již toto ke cti a slávě Boží? Než tato snaha měla ještě růsti. Jan Bosco přese všechny překážky, zejména přes velkou chudobu se stal knězem. Vysvěcen byl 5. června 1841. Ale není kněz jako kněz! Když odcházel do semináře v Chieri, loučila se s ním jeho dobrá matka, řkouc: „Pamatuj, že nectí tvůj stav šat, nýbrž skutečná ctnost. Raději bych měla ze syna rolníka nežli kněze, kdybys měl zanedbávat své povinnosti.“

Jan Bosco byl však vzorným knězem. Často říkal, že kněz nejde ani do nebe ani do pekla sám. Sotvaže se stal knězem, začíná jeho úsilí dosíci vznešených cílů, slávy Boží a spásy duší, zejména záchranou *jinošské mládeže*. „To je můj podíl,“ říkával. Jako duchovní správce dětské nemocnice ujímá se jinochů opuštěných a zanedbaných. Když nestačí dvě světnice pro ně v nemocnici, pořizuje pro ně kapli a útulek v turinské čtvrti, Valdocco pod ochranou sv. Františka Sal. Když ani ta kaple nestačí, pořizuje druhou (oratoř) a útulek na druhém konci města Turina pod ochranou sv. Aloise.

Zde se hoši v neděli a svátek shromažďují ráno a večer. Ráno přede mší sv. je zpovídá, pak má k nim exhortu a slouží mši sv., při níž jim podává. Pak je propouští. Večer opět se s nimi schází, aby je vyučoval. Mezi dnem přijímá jejich návštěvy a poskytuje jim porady. Čtihodnému knězi šlo o to, aby z nich byli řádní, mravní, zachovalí mladíci.

Jednou přišel k němu do oratoře turinský arcibiskup Frasoni, aby si ji prohlédl. Ale neskloniv při vchodu dostatečně hlavu, zavadil o horní přepážku, takže mu spadla čepička (solideo). Ale arcibiskup spatřiv mladíky shromážděné, zvolal: „Čest těmto mladíkům, musím k nim promluvit s obnaženou hlavou.“ I sama městská rada turinská, vidouc pěkné výsledky večerního vyučování, poukázala horlivému knězi podporu.

Dílo Boscovo roste dál a sláva Boží a záchrana mládeže s ním. Již staví pro své jinochy stálé bydliště, ano i samostatné dílny. Také malou tiskárnu zařídil. Pro učně v městě a stálé domácí zaměstnance vypracoval pravidla, jimiž se měli řídit, aby z nich byli řádní, mravní a pilní muži. Pro své nejlepší a nejschopnější chovance založil Mariánskou družinu, aby byli v ohledu mravním vzory a strážnými anděly ostatních.

Rozmach díla Boscova byl pojednou takový, že naň byly upozorněny i kruhy nejvyšší. Sám ministr Ratazzi obdivuje se mu uznal, že Don Bosco již sám nestačí na zdolání práce, která se množila každým dnem; vždyť tam bylo jinochů v letech šedesátých již několik set. I radí velikému horliteli, aby si přibral společníky, kteří by pracovali s ním. To byla jiskra, která vzplanula plamenem. Bosco zakládá r. 1862 tiše svou kongregaci po ú-

chvale samého papeže Pia IX. a staví ji pod ochranu sv. Františka Saleského; odtud jméno kongregace salesiánů. Neposloužil tím sv. zakladatel větší slávě Boží a nepostaral se tím o usilovnější záchranu duší? A horlivost Boscova nespokojí se jen prací v Evropě, nýbrž jde na výboj i do zámoří. Patagonie a Ohnivá země jsou nejprvnější cíle jeho duchovních synů - misionářů. Roku 1875 přibývá Argentina; hlavní město Buenos Aires stává se střediskem zámořské misijní činnosti salesiánů. Kardinál Alimond, přítel Boscov, se vyjádřil před výpravou misionářů do Ohnivé země: „Donu Boscovi nestačily národy Evropy, i posílá syny své do Patagonie a do Ohnivé země.“ Když ho na smrtelné posteli kdosi těšil: „Teď vás jistě těší myšlenka, že se vám podařilo přes všeliké trampoty a námahy založiti domy skoro po celém světě,“ odvětil: „Co jsem vykonal, konal jsem pro Boha, k jeho cti a slávě.“

I ptáme se: Dosáhlo tím dílo sv. Jana Bosca a s ním čest Boží a péče o spásu duší již vrcholu? Nedosáhlo, neboť světec, dříve než vydechl svatou duši svou, předpověděl, že po smrti i s nebe bude svému dílu nápomocen a že se jeho kongregaci v jejích snahách a pracích bude ještě lépe dařiti. A tato předpověď, jak dokazuje skutečnost, se skvěle vyplnila.

Šťastný Don Bosco! Takový cíl si vytýčil - slávu Boží a spásu duší - a jak skvěle ho dosáhl!

Jaký cíl máš ty? Nemusí tě tento krásný příklad povzbuditi, abys zcela zasvětil život svůj tomuto cíli, abys ve všech svých úmyslech, snahách a činech jen k němu směřoval? Možná, že jsi ještě mlád a bezpochyby sám potřebuješ někoho, kdo by všechny snahy své řídil a vedl k tomuto cíli.

Pak pros Boha za takového vůdce. To bývá zpravidla kněz. Proto nevyhýbej se dobrému knězi!

Cítíš-li v sobě touhu mnoho vykonat pro čest Boží a spásu duší, které však nemůžeš uskutečnit, poněvadž nemáš pět hřiven, t. j. tak hojných milostí jako sv. Jan Bosco, nýbrž jen dvě, neztrácej mysl. Povím ti příklad: Dělník - světec, jménem Talbot, Irčan, setkal se s přítelem, který však byl jiného smýšlení a také nebyl již třicet let u zpovědi. V důvěrném hovoru táže se ho pojednou Talbot: „Jak je tomu s tvou duší?“ Tato otázka druha jeho zarazila, té neočekával. Talbot zpozorovav jeho nemilé rozpaky, upřímně mu domluvil, aby hříchů zanechal a smířil se s Bohem. A hle, příští neděli setkali se oba v kostele: Talbot klečel před svatostánkem a jeho přítel ve zpovědnici. Nemohl bys podobně pracovat o spásu duší tobě blízkých? Nemohl bys pomáhat jim aspoň svou vroucí modlitbou? Pamatuj, i když nedosáhneš takového úspěchu jako Talbot, zásluhy za pěkný skutek ke cti Boží a k spáse duše nepozbudeš nikdy!

II. Ať nezbloudíš!

Když se malý Bosco připravoval na první svaté přijímání, otázala se ho matka: „Zač pak budeš prositi po sv. přijímání?“ „Za to, co jste tolikrát říkávala: Kdyby Bůh předvídal, že bych spáchal později těžký hřích, aby mne vzal raději k sobě.“ „Dobře, hochu,“ odvětila matka, „lépe je zemřít, než spáchat smrtelný hřích.“ Tomuto smýšlení a této bázni před hříchem zůstal Bosco věren po

celý život svůj. To nám ukáže několik pohledů do jeho života.

Když studoval v Chieri, bydlil v domě přítele své rodiny. Za slevu bytného měl za úkol v kavárně, která byla v témž domě, večer počítati hry hráčů v kulečnick. Malý Bosco nikdy nevstoupil do této poněkud podezřelé společnosti bez knížky, z níž si četl. Pohledy a celým svým chováním vynutil si tolik vážnosti, že se nikdo z hráčů neodvážil před ním zaklít anebo vyřknouti hanebné slovo, což některým bylo velmi nepříjemné.

Jednou, tehdy byl již knězem, ubíral se do Rivoli. Po cestě rozmlouval s kočím, který šel vedle vozu. Najednou kočí děsně zaklel na koně. „To se mi protiví,“ vzkřikne Bosco. „Mně také, ale co mám dělat?“ bránil se kočí. „Nechati toho, ať to stojí, co stojí,“ naléhá sv. kněz a ukazuje kočímu dvouliru. „Ta bude“ - praví - „vaše, když za celou cestu nezaklejte.“ Ačkoli kočí na cestě, když koně špatně táhli, několikrát zaklel, Don Bosco dal mu, když byli u cíle, peníz přece, řka: „Posilněte se na mé zdraví.“ Kočí se zdráhal peníz přijmout, namítaje: „Nezasloužím si toho; ale ode dneška dám si pozor.“ „To se vám podaří“ - povzbuzoval ho kněz - „jen když budete chtít.“ Chtěl, a podařilo se mu to: byl z něho horlivý katolík.

Jako vychovatel svých svěřenců snažil se úsilovně, aby je odvrátil od hříchu. Proto, jakmile skončil svou práci a konal vycházku, vzal některého mladíka s sebou, aby ho k dobrému povzbudil a před hříchem varoval. Ve volné chvíli hleděl své jinochy užitečně zaměstnávatí dobře věda, že zahálka je počátkem hříchu. Proto buď je poučoval nebo jim vyprávěl zajímavé novinky, posta-

ral se jim o dobrou četbu, cvičil je ve zpěvu a hudbě, konal s nimi i výlety. Proto rád je ponechával, když o to žádali, ve svém útulku i přes prázdniny.

Jednou se stalo něco zvláštního, co zejména jest důkazem, jak nenáviděl hřích a jak mu hleděl o živý svět zabrániti. Jeden z jeho chovanců, již klerik, dostal dovolení od zástupce Boscova, aby navštívil rodinu svého dobrodince. A hle, právě v ten čas byl svatý kněz velmi rozčilen, opět a opět se tázaje a shánče po klerikovi: „Kde je? Ať přijde hned ke mně.“ Druhý den se vysvětlilo, proč se Don Bosco tolik rozčiloval. Klerik vrátiv se z návštěvy, předstoupil před svého duchovního správce a vrhl se před ním na kolena, jako by odprošoval nebo jemu děkoval. Světec potěšen položil mu ruku na hlavu a pravil: „Drahý hochu, buď vždy mým milým přítelem; tam...“ když ho v tom klerik přerušil slovy: „Domáci mi pravili, že jste mne hledal.“ Načež svatý vychovatel: „Ano, včera, však ty víš!“ A pozvednuv oči vzhůru, jako by děkoval Bohu, neřekl už ani slova.

Co se tedy tenkrát přihodilo? K rodině, již klerik navštívil, přišla týž den osoba ne právě počestná a ohrožovala mladého klerika. Bůh ví, co by se bylo stalo, kdyby právě v tu chvíli, co byl Don Bosco tolik rozčilen, nebyl zazněl pronikavý výkřik, takže svůdnice od svého úmyslu upustila. Ctnostný klerik pokorně doznal, že tehdy byl zázračně zachráněn od hříchu. Tak bděl dobrý a starostlivý otec Jan Bosco pečlivě nad svým stádcem, doporučuje je ochraně Boží. Podobných nápadných příběhů událo se více.

2. Ptáš se, proč sv. kněz tolik hřích nenáviděl? Krátká odpověď by byla: Právě proto, že byl svě-

tec, t. j. muž, jenž celým srdcem lnul k Bohu, kdežto hřích jako urážka Boží odvádí od Boha a vede hříšníka v záhubu věčnou. Než sv. Jan Bosco sám ti to vysvětlí. Bylo r. 1858. Tehdy vedl sv. kněz již mnoho jinochů, jednak učňů, jednak studentů. Jednou večer vážně k nim promluvil: „Vím, že mnozí usilujete, abych byl s vámi spokojen; ale někteří se odchyľují od cesty, kterou se snažím vás vést. Kam to spějete? Chci vaše dobro, a proto když pozoruji, že někteří z vás *nejsou v milosti Boží*, velice mne to trápí a bolí.“

Pak jim vypravoval svůj zvláštní sen. Když jim vylíčil okolnosti, pravil: „Viděl jsem člověka, který se mne tázal: „Chceš vidět své syny?“ „Jak bych nechtěl?“ Potom mně nasadil dvě skla, takže jsem vás viděl. Jedni z vás byli slepí, jiní hluší a k mému největšímu zármutku zacpávali si uši, aby neslyšeli; jeden měl na rameni opici a jeden nesl na ruce pouta. I dal jsem se do pláče, volaje: „Po toliké práci - tak malý úspěch!“ Ale zaslechl jsem: „Jak jsi jen pyšný! Zapomněl jsi, že i Pán Bůh měl jednoho Jidáše v kruhu apoštolů a že ho tolik lidí zapřelo, mezi nimi i sv. Petr. Víš, co znamenají tyto postavy? Slepí jsou ti, kteří nechtějí vidět, jak se staráš o jejich spásu; hluší nechtějí slyšet tvých rad a nechtějí poslouchat; ten co si hrál s opicí, je otrok ďáblův, a ten, co nese okovy, zakusí, jak děsné jsou okovy žaláře.“ Plakal jsem. Jediné, co mne potěšilo, byla myšlenka, že je to jen sen. Ale ten člověk mne přerušil, řka. „Nuže, vidíš je?“ „Jak bych jich neviděl? Věru, jak málo je těch, kteří dbají mé péče!“ Potom jsem šel od jednoho z vás ke druhému, abych vám pověděl, v jakém stavu jsem vás viděl. Až bude na to čas, povím vám skutečně,

v jakém stavu se nacházíte.“ Svatý kněz skončil slovy: „Synáčkové, buďte hodní a vezměte si z toho naučení.“

To doporučuji tobě i já! Uvaž podle slov světcových, jaké neštěstí je hřích, jaké poblouzení! „Že někteří z vás nejsou v milosti Boží, velice mne trápí a bolí,“ naříkal světec. To chápeme, vždyť milost Boží jest právě roucho svatební, ve kterém se musíme podle podobenství Páně představit nejvznešenějšímu a nejsvětějšímu ženichu svých duší. Bez tohoto roucha je po nás veta, neboť věčný král řekne pak služebníkům svým: „Svažte ruce i nohy jeho a uvrzte jej do temnosti vnější; tam bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 22, 13.)

Hříšník je vskutku slepec, který nechce vidět, jak se Bůh o něho stará a co mu prokázal; hříšník je hluchý k naukám svého nejlepšího učitele a rádce, Ježíše Krista, a nechce poslouchat jeho příkazů; hříšník otročí ďáblu, svému úhlavnímu nepříteli; - jaká poroba, jak hanebné otroctví! Hříšník konečně nese děsné okovy, které ho poutají k peklu.

Jak příliš odůvodněná připadá nám ve světle ~~této omptné~~ skutečnosti prosba malého Bosca: „Bože, kdybys předvídal o mně, že bych později spáchal těžký hřích, prosím tě, abys mne raději vzal s tohoto světa!“ Hluboce nás dojíká jak tklivé a dojemné, tak moudré a vážné napomenutí zbožné matky Boscovy, když praví k němu před prvním sv. přijímáním: „Hleď se dobře připravit, lituj všech hříchů a příslib Pánu Bohu, že se v budoucnu opravdu polepšíš. Věřím ti, že budeš hodný, jen se vždy obávám, aby tě ďábel nezkazil a mne nepřipravil o mé naděje!“ Jak hluboce nás dojíká i krásná odpověď jejího milého synáčka: „Doufám,

že mi Bůh bude nápomocen a že zůstanu hodný i v budoucnosti.“ Příteli, jak jsi šťasten, můžeš-li i ty s takovou nadějí odpovéděti těm, kteří se starají o tvou věčnou spásu!

III. Jak se vrátíš k Bohu?

Kristus Pán vypravoval o marnotratném synu, který zbloudil. Vyžádal si na otci svůj podíl, opustil otcovský dům a odešel do ciziny, kde promáril celý svůj podíl, živ jsa prostopášně. Za to ho Bůh potrestal. Na nehodného syna přišla veliká bída, která ho dohnala, že se dal do nízké, málo čestné služby. Když se mu však zde vedlo ještě hůře, zejména když trpěl hladem, šel do sebe a pravil sám k sobě: „Služebníci otce mého mají hojnost chleba, a já, vlastní syn takového otce, zde hynu hladem. Víím, co učiním. Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu: „Otče, zhřešil jsem před nebem a před tebou. Již nejsem hoden slouiti synem tvým, ale učiň mne jedním ze svých služebníků!“ Co si vlastně umínil? Že se vrátí k otci („vstanu a půjdu k otci svému“), že se mu vyzná ze své viny („otče zhřešil jsem“), že se před ním pokoří („už nejsem hoden slouiti synem tvým“) a že bude ochoten činit za své hříchy pokání („učiň mne jedním ze svých služebníků“). Co si umínil, také vykonal. Vrátil se do domu otcovského a byl zachráněn. Šťastný syn!

O toto štěstí šlo našemu světcu u každého, s nímž se setkal a o kom zvěděl, že zbloudil, že opustil Otce svého nejlepšího, že zhřešil. Vše možně se přičinil, aby zbloudilého přivedl zpět k Bohu, aby

hříšníka pohnul ku pokání. Několik ukázek jeho neobyčejné horlivosti.

1. Jednou kráčel vinohrady, když tu pojednou na něho vyrazil chlap volaje: „Peníze nebo život!“ a mával tesákem. A hle, to byl člověk, kterému jako vězni v turinském žaláři před nedávnem pomáhal v potřebách těla i duše. Don Bosco se podíval na útočníka a připomněl mu, co mu prokázal. Zbojník zkrotl, odhodil tesák a vrhnuv se před ním na kolena volal: „Don Bosco, odpusťte mi, odpusťte! Na tento den budu vždy s bolestí vzpomínat; věru, už nikdy nebudu mítí pokoje!“ „A proč bys neměl?“ tázal se sv. kněz, „již tolikrát se ti ho dostalo v žaláři, i dnes ti jej zjednám, budeš-li chtít. Pojď se mnou!“ Na blízku byla skála. Bosco pojav útočníka za ruku, vedl ho k ní, sám si usedl a pokynuv zkroušenému hříšníku, aby přiklekl, vyzpovídal ho a smířil s Bohem.

Jindy šel se svým přítelem Karlem Palazzolo z Turina do Lanca. Tu se k nim přidružil mladý zedník a začal tupit kněze i náboženství. Don Palazzolo se rozčilil a odbýval urážejícího nespokojence ostrými slovy, ale ten se stával tím drzejším. Bosco vida, že se rozhovor přiostrňuje, pojal zedníka v soukromí a brzo ho upokojil. Když mu zedník děkoval za prokázanou službu, Bosco se ho otázel: „Příteli, je to již dávno, co jste se zpovídal?“ „Tento rok jsem nebyl u velikonoční zpovědi,“ přiznával se. „Nuže, co překází - pokračuje kněz - abyste se ještě teď vyzpovídal?“ Zedník souhlasil. Šli tedy spolu na louku za ohradu; tam byla zpověď a mladík plakal při ní jako dítě.

Tak světec zachraňoval zbloudilé ovečky a pomáhal jim k návratu do domu otcovského. Ó toho štěstí kajícího hříšníka, jenž se dobrou zpovědí

smíří s Bohem a dosáhne vnitřního klidu a pokoje, jehož svět dáti nemůže! „Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim.“ Nejsou tato slova Páně největší zárukou žádoucí útěchy? Nuže, jestliže jsi hříchem opustil Boha, neotálej se k němu co nejdříve navrátiti pravým pokáním, upřímnou zpovědí!

Rozumí se samo sebou, že horlivý kněz pečoval zejména o své svěřence, aby je vedl ku pravému pokání, ku polepšení a k ctnosti. Již jako klerik, když býval mezi jinochy, jimiž byl v pravém slova smyslu obléhán, neopominul zvláště jedné otázky, totiž zda přijímají často sv. svátosti. A když jako kněz započal velké dílo své na záchranu mládeže a stavěl pro ni oratoře a útulky, nabádal chovance k přijímání sv. svátostí každou první neděli v měsíci. Horlivějším pak, jež shromáždil ve zbožné Družině sv. Aloise, předepsal sv. zpověď každých 14 dní. Mnozí učitelé duchovního života se vyjádřili: „Není vhodnějšího prostředku zachovati u mládeže mravní čistotu než měsíční zpověď.“ To bylo také přesvědčení našeho Dona Bosca, a proto tolik nabádal své mladé svěřence k časté zpovědi.

Nebude od místa udati aspoň některé důvody pro častou zpověď. Při důležitém díle potřebujeme kontroly nebo revise, nechybujeme-li nebo nejednáme-li nemoudře, abychom pro případ, že jsme chybili, co nejdříve chybu napravili. Co je důležitějšího než život náš, za který jsme odpovědni Bohu, jenž je náš nejvyšší a poslední soudce? Hle, zpověď nutí nás kontrolovat a přehlízet život svůj, zpytovat své myšlenky, žádosti, slova, skutky, nejsou-li nemoudré, pochybené, hříšné! Šťasten každý, kdo může denně zvolati se žalmistou Páně: „Uvažuji o svých cestách a své nohy obracím ke tvým zjevením. Připraven jsem a nedávám se

zmásti, abych ostříhal tvých přikázání. Osidla hříšníků mne oplétají, ale zákona tvého nezapomínám“ (118, 59—61).

Mladý člověk zvláště má potřebí duchovního rádce a vůdce, který bdí nad ním, cest jeho ostříhá a počíná-li se kloniti na scestí, záhy ho uvádí na cestu pravou. Takovým vůdcem a rádcem jest moudrý kněz, jemuž ve zpovědi s důvěrou svěřuješ své srdce, své obtíže ve službě Boží, svá pokušení, své slabosti. Kolik je těch, kteří tímto způsobem šťastně vyvázli z pochybností, zbavili se svých vrtochů a byli vyléčeni ze své úzkostlivosti a jiných horších neduhů duševních! Již pouhým sdělením ulchčili si své nesnáze a duševní trampoty.

Častá zpověď, kterou konáš, i když jsi ve stavu posvěcující milosti, tedy vyznání z hříchů všedních, rozmnožuje ti milost, tuto krásu duše, a získává ti mnohé milosti pomocné k úspěšnému duševnímu boji a k vytrvání v ctnosti.

Nyní se vrátíme k dojemnému podobenství o marnotratném synu: Jaký to byl ples v domě otcovském, když se marnotratný syn vrátil! Dobrý otec pln radosti spěchá mu vstříc, padá mu kolem krku a líbá ho. Tento otec jest Kristus Pán sám: Jak plesá jeho nejsvětější srdce, když vidí, že zas jeden zbloudilý poutník opouští cestu hříchu a vrací se k němu v pokání, pokoře a lásce!

Milosrdný otec káže služebníkům svým: „Rychle přineste roucho přední a oblecte ho a dejte mu prsten na ruku a obuv na nohy jeho a přiveďte tele tučné a zabijte je, a jezme a veselme se!“ To je důkaz, že otec zase svého syna upřímně miluje a že mu vše odpustil. Je to jen obraz neskonalého milosrdenství a nevýslovné lásky, kterou Kristus Pán zase zahrnuje kajícího hříšníka. Ký div, že se

z tohoto štěstí radují i andělé, ano že jejich radost jest větší nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad 99 spravedlivými, kteří nepotřebují pokání! Ale jak bylo marnotratnému synu, když se viděl zahrnuta takovým milosrdenstvím a láskou? Nezaplesal radostí největší: „Milosrdenství Boží tak nestihlé a nepochopitelné na věky opěvovati budu!“ Tímto šťastným synem máš býti ty sám, když se k Bohu, kterého jsi hříchem opustil, vrátíš pravým pokáním, upřímnou zpovědí.

IV. Posiluj se chlebem svátostným!

Sv. zpovědi se jednak vracíme k Bohu, když jsme zbloudili, jednak se chráníme, abychom nezbloudili, jsme-li na cestě pravé. Ale jako k bezpečné a jisté chůzi stěží stačí jedna noha, a je k tomu třeba obou nohou, tak k jistému a vytrvalému kráčení po cestě Božích přikázání potřebí kromě zpovědi ještě druhého znamenitého prostředku - *sv. přijímání*. Bez něho byl by život duchovní, život milosti neudržitelný, jak nás ujišťuje sám Kristus Pán: „Nebudete-li jísti těla syna člověka, nebudete míti života (milosti) v sobě.“ Chceš-li si tedy zachovati život milosti, život člověka Božího, musíš se síliti a sytiti vznešeným pokrmem, tělem a krví Páně.

Večer toho dne, kdy byl Jan Bosco u prvního sv. přijímání, pravila k němu před spánkem matka: „Byl to pro tebe veliký den. Jsem přesvědčena, že Pán Bůh skutečně ovládne tvé srdce. Teď musíš

dbáti o to, abys v dobrém vytrval až do smrti. Budoucně choď často k sv. přijímání.“ Tento pokyn stačil, aby si nejen sám na výsost vážil tohoto nebeského daru, ale aby i v jiných roznítil plamen lásky a touhy po něm.

1. Jako hoch chodil Jan každou neděli k stolu Páně. V kněžském semináři jako bohoslovec směl podle tehdejšího zvyku, příliš přísného, přijímati jen v neděli a svátek. To ovšem nestačilo jeho srdci, tak prahnoucímu po svátostném Kristu; proto mezi týdnem častěji odběhl před snídaním do blízkého kostela, aniž to oznámil představeným, a tam přijímal. Při duchovních cvičeních, která konal před vysvěcením na kněze, pojal také předsevzetí: „Mezi dnem vykonám krátkou návštěvu anebo aspoň krátkou modlitbu před velebnou svátostí oltářní.“

Je to dojemné, jak se snažil naplniti srdce svých svěřenců, jak jinochů, tak členů (kněží) své kongregace vroucí láskou k Eucharistii, zejména k častému sv. přijímání. Věděl příliš dobře, že ve všelikém pozemském bojování nemáme mocnějšího spojence, ve všech svých neduzích znamenitějšího rádce a lékaře a ve všech svých trampotách a souženích lepšího těšitele nad Krista Pána skrytého v tajemství oltářním. „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a se lopotíte, a občerstvím vás.“ Proto když se jeho duchovní synové nabízeli jako misionáři do zámořských krajin, pravil k nim: „Staňte se apoštoly lásky k Eucharistii, mějte nezdolnou důvěru ve sv. hostii.“

Proto ve svých útulcích zavedl měsíční sv. přijímání a od členů družiny sv. Aloise žádal účast ještě častější. Jsa blízek smrti doporučoval kolem stojícím kněžím: „Až budete kázati nebo katechi-

sovati, důsledně stůjte vždy na stanovisku častého sv. přijímání!“ Rovněž jako odkaz svým jinochům chtěl zanechat lásku k Eucharistii a k Panně Marii. Jak to bylo povznášející, když první neděli v měsíci celý útulek, t. j. několik set mladíků přistupovalo společně k Stolu Páně!

Na svátek sv. Františka Saleského r. 1888 přinesli umírajícímu světci naposledy Tělo Páně. Ačkoli byl bez vědomí, přece, jakmile zazněla slova: „Toto je tělo mé,“ přišel k sobě, pohleděl na velebnou svátost, sepal ruce a přijav Tělo Páně, na chvíli se zamyslel, načez opakoval děkovné modlitby, které mu bratr předříkával.

Tak sv. horlivel slovem i příkladem vedl svěřenou mládež k samému Kristu ve Velebné Svátosti, k původci veškeré milosti, aby s ním jsouce spojeni a jím posílení, zvítězili nad nepřáteli své spásy, zejména nad nezřízenou smyslností. Nuže, chceš-li i ty, čestně obstáti v boji o palmu čistoty, pamatuj, že nemáš vydatnější posily nad sv. přijímání.

Ptáš se: Jak často mám přijímat? Tak často, jak ti káže tvoje potřeba a láska. Potřeba tvá bude tím větší, čím větší nebezpečí ohrožuje tvou čistotu, čím prudší míváš pokušení a čím silnější je tvá náklonnost k zlému. Ale jistě tvé vroucí lásce k Ježíši svátostnému nepostačí, abys ho přijal jen zřídka, neřku-li jednou v roce. Vlastní naléhavá potřeba a vřelá láska k Ježíši to byla, jež shromáždila útlocitná a šlechetná srdce v *ligu eucharistickou*, t. j. sdružení, jež si učinilo sv. závazkem každý měsíc se spojit s Kristem svátostným. A ještě horlivější nadšenci pro časté sv. přijímání, tak zv. *rytíři svatováclavští*, ustanovili si ne-li každý den, tedy aspoň každý týden sytiti se

chlebem svátostným. Díky Bohu, že tímto způsobem se i v našich vlastech ujala tato krásná květina lásky k Eucharistii. Nechceš se také státi aspoň členem ligy eucharistické?

2. Kristus Pán však neustanovil Nejsvětější svátost pouze jako svátost, nýbrž i jako *oběť*. Neboť při poslední večeři řekl po slovech: „Totoť jest tělo mé,“ slova: „které se za vás vydává“ a k slovům: „Totoť jest krev má“ připojil: „Která se za vás vylévá!“ Co však jiného znamenají tato slova: „vydává“ a „vylévá“, nežli tolik, co slovo „obětuje“? A ovšem pak ještě dodal příkaz apoštolům: „To činite na mou památku,“ čímž je učinil skutečnými obětovníky, kněžími. Každý katolický kněz koná tuto památku, slouže mši svatou. Při ní se obětuje týž Kristus, který se za nás obětoval na kříži: obětní dar je tedy týž. I vlastním knězem jest Kristus Pán sám, neboť jen On může obětovat své živé tělo; kněz jest jen jeho nástrojem a zástupcem. Jest tudíž oběť mše sv. táž oběť jako oběť Kristova na kříži. Jest obnovou obětí kříže a pravou obětí, poněvadž i při mši sv. jest jisté zničení; neboť při mši sv. jest Kristus Pán na oltáři jako obětovný beránek, který neotevře úst svých: nejeví života a proti ničemu se nebrání.

Oběť mše sv. je vrchol naší bohopocty, jest střed naší bohoslužby, jest vskutku poklad náš nejdražší. Jaké jsou to okamžiky, když při mši sv. umlkne zpěv, umlknou varhany a za hlubokého ticha svolává kněz Krista na oltář, takže při sv. pozdvihování nepozdvihuje kněz pouhý chléb, nýbrž živé tělo Páně pod způsobou chleba, ani pouhé víno, „nýbrž živou krev Páně pod způsobou vína! Tu se stává Kristus Pán naším nejlepším prosebníkem a nejmocnějším usmiřovatelem. Je pro kato-

líka v žití jeho významnější a velebnější okamžik než jest sv. proměňování a pozdvihování? Vše, co tento okamžik při mši sv. předchází, jest přípravou na tento božský čin a vše, co následuje po něm, má za účel vyžítkovati přítomného obětujícího se Spasitele pro všechny veliké potřeby vlastní i svých bližních, jak živých tak zemřelých.

Proto kdo by se divil, že svatý kněz záhy o to dbal, aby jeho jinoši měli svou kapli a svůj oltář, že se všemožně snažil, aby Kristu svátostnému zbudoval důstojné svatyně?

Dříve než započala denní práce mladíků v jeho útulku nebo mimo útulek, předcházela mše sv. o půl 5. s promluvou. Teprve po mši sv. šlo se k snídani a do práce. Aby všichni jeho svěřenci se v neděli a svátek vystřídali, sloužil dvě mše sv. Konal-li s nimi delší výlet, zastavil se s nimi v osadě, kde byl kostel, a tam byli přítomni mši sv.

Světec miloval zpěv a hudbu, proto v obém cvičil i chovance, aby s živější a radostnější náladou obcovali úkonu nejsvětějšímu. Posvátný zpěv a hudba oživují a povznášejí. — I my máme krásné písně mešní i co do obsahu i co do nápěvu, které dovedou vzbuditi v duších věřících krásné myšlenky a zbožné city.

Chceš-li obohatiti své srdce hojnými milostmi a zakusiti krásných blažených okamžiků přese všechny trudy tohoto života, obcej ráda zbožně mši sv., dbej ať rozumíš mešním obřadům a myslí svou i srdcem svým ji pozorně a zbožně provázíš. A nepřijímáš-li při ní Tělo Páně skutečně, hled', ať alespoň duchovně Pána přijmeš! Sv. přijímání, t. j. spojení s Kristem, jest nejvzácnější a nejblaženější chvíle při putování tímto slzavým údolím.

Jestliže pozorně všechno toto uvažuješ, řekni mi,

jak by ti nebylo líto všech, kteří násilím jsou připraveni o toto převzácné štěstí, obcovati aspoň v neděli a svátek mši sv. Sud, jaké je to bezpráví a jaký zločin, zakazovati pod těžkým trestem slaviti nejsvětější tajemství, jako je tomu bohužel až dosud skoro všude v Rusku, anebo připustiti jen jediného kněze, jednoho obětníka, pro tisíce a tisíce věřících jako je tomu v Mexiku! To jsou horší doby, než když bylo pronásledovaným křesťanům skrývati se v katakombách, neboť tam alespoň směli slaviti mši sv. Modli se za tyto těžce zkoušené křesťany, sám pak važ si toho velice, můžeš-li i ve všední den jíti na mši sv. Kéž vzplane novým plamenem láska i vděčnost tvá ke Kristu svátostnému, tak abys celou duší prahl po jeho oběti nejsvětější a po spojení s Ním u Stolu oltářního!

V. Cti Matku svou!

Každý, kdo lne upřímnou láskou k svému Vykupiteli a Pánu, kdo se pokorně sklání před jeho božskou velebností, jistě ctí a miluje i jeho vznešenou matku, P. Marii. Věřit v Ježíše Krista, Syna Božího a Spasitele svého, nectít však jeho matky, je nepřirozené, pro samého Spasitele urážlivé. Proto nelze popřít, že ctít a milovat P. Marii je sv. povinností každého křesťana. V úctě mariánské máme na všech svatých a světicích Božích krásné vzory. I sv. Jan Bosco byl neobyčejným ctitelem Matky Páně. Dětinně ji miloval, ve všech potřebách se k ní utíkal a k lásce a důvěře k ní mocně nabádal a povzbuzoval i jiné, zejména své svěřence.

I. Úctu a lásku k Panně Marii Jan zdědil od své matky. Když se narodil, matka ho obětovala Panně Marii; když šel na studie, doporučila mu lásku k Ní. Zejména když vstupoval do semináře, pravila k němu: „Nyní tě prosím, aby ses jí zcela odevzdal... Staneš-li se jednou knězem, neustávej šířiti lásku k naší dobré Matce!“ To stačilo.

Sotvaže se stal knězem, počíná činnost svou, k níž ho prozřetelnost Boží vyvolila, totiž výchovu jinošské mládeže, na svátek Neposkvrněného početí P. Marie 1841. První kapli, kterou zřídil při útulku pro jinochy, světil na týž svátek r. 1844. Dílo jeho vůčihledě roste, hochů přibývá; již jich má několik set. Ale nemá, kde by je umístil, kde by je shromažďoval k bohoslužbě a pobožnostem. „Hoši“ - vybízí své mladé vojsko - „proste Matku Boží, aby nám opatřila místnost, útulek!“ A hle! Pomoc nápadně přichází.

Prací utýrán těžce onemocněl. Jeho svěřenci plní kostel P. Marie Pomocné, do něhož je vodíval, a prosí Matku Páně o jeho uzdravení. A Don Bosco se šťastně uzdravil. Sám připisoval své uzdravení prosbám svých dětí a přimluvě P. Marie. - Roku 1852 posvěcena byla druhá kaple v den P. Marie Pomocné (20. května).

2. Při díle přibývalo D. Boscovi starostí, množily se obtíže, ale důvěra jeho v Matku Boží neochabovala a nebyla zklamána. Tomu nasvědčují zvláště dvě velké události, při nichž se krásně ukázala pomoc Bohorodičky. První týká se stavby chrámu na počest P. Marie Pomocné. Se stavbou začal v květnu r. 1863. Základy byly položeny, ale jak pokračovati ve stavbě bez peněz? „Nemám z čeho vyplatit dělníkům,“ stěžoval si stavitel Boscovi, jenž měl v kapse jen 8 centesimů (haléřů).

„P. Maria se postará o peníze pro svůj stánek,“ těšil ho kněz, „já jsem jen jejím pokladníkem. Uvidíte, že vše dopadne dobře.“ A skutečně. Byl to div, jak Don Bosco přišel k penězům.

V Turině umíral stařícký senátor Cotta. Bosco přijde k němu a nemocný praví: „Již je se mnou konec, již brzy odejdu s tohoto světa.“ „Ó ne,“ přerušil ho světec, „P. Maria ještě vás potřebuje, aby se dostavěl její chrám.“ „Rád bych pomohl - souhlasí umírající - „ale pohledte, vždyť už je ze mne jen stín.“ Šest měsíců budu vám dávat po 4000 lir, jestliže se uzdravím. „Dobrá, budeme se s dětmi za vás modlit. Důvěřujte!“ A hle! po třech dnech senátor přichází k D. Boscovi zdrav a přináší první splátku. Žil ještě tři leta a do smrti plnil věrně svůj slib.

Alc to nestačilo. Bylo roku 1866. Jednoho dne Don Bosco je zas na žebravé potulce. Vtom ho kdosi zastaví a praví: „Nejste Don Bosco?“ „Jsem, čeho si ode mne přejete, milý příteli?“ „Můj pán posílá mne k vám, abych vás ihned k němu přivedl.“ Bosco tedy šel. Vešel do nádherného paláce, kde ležel na lůžku jeho majitel. „Jste již dlouho nemocen?“ táže se kněz. „Tři léta jsem již nepovstal s lože, nemohu se ani hnout, a lékař se vzdal veškeré naděje. Kdyby se mi ulevilo, něco bych pro vás udělal.“ „To je znamenité“ - zaražoval se kněz - „právě dnes potřebuji 3000 lir na kostel.“ „Tři tisíce! Kdyby to bylo několik set, ale 3000!“ bránil se nemocný. „Tedy nechme toho,“ dí světec a přechází na jiný předmět. „Ale pomozte mi přece - vyzývá ho zase nemocný, - ke konci roku budu na vás pamatovati.“ „Ke konci roku! Ale já potřebuji peníze ještě dnes večer!“ „Dnes večer?! Kde bych je vzal. Bylo by třeba jít do ban-

ky.“ „Tak tam jděte!“ naléhá kněz. „Netropte si ze mne bláznů! Tři leta jsem se nehnul a mám jít do banky.“ „Bohu a P. Marii Pomocné není nic nemožno.“ Po těchto slovech svolal Bosco členy rodiny a vyzval je, aby se s ním pomodlili k Největější svátosti a k P. Marii. Když se tak stalo, rozkázal, aby nemocnému přinesli šaty. „Šaty? Pán nemá šatů, již tři leta jich nepotřeboval, a kdo ví, kde jsou uschovány.“ „Kupte mi tedy nové!“ zvolal nemocný, naplněn jsa důvěrou, „a učinite vše, co vám Don Bosco přikáže!“ Vtom vstupuje lékař a přihlíží s údivem, jak nemocný vstává, obléká se, kráčí po pokoji, a sešed na ulici, dává se dovézti do banky a přináší Boscovi 3000 lir. Dne 9. června 1868 byl kostel ke cti Panny Marie Pomocné slavně vysvěcen. Celý Turin byl na nohou. Don Bosco sloužil v něm první mši sv. I při svěcení dostalo se ctitelům P. Marie Pomocné nápadných milostí, zejména uzdravení.

3. A nezní to zase pohádkově, když se dočítáme, jak Matka Boží svému velikému ctiteli pomohla, když šlo o církevní schválení stanov a pravidel kongregace, kterou založil s úchvalou samého papeže Pia IX? Již roku 1858 podal mu návrh své nové řehole a prosbu o schválení. Byl však již rok 1868, a věc zůstala nevyřízena, hlavně pro nesouhlas tří vlivných osob u sv. Stolice. Byli to kardinál Berardi, Msgre Svegliati a státní sekretář kardinál Antonelli. Ale Bosco nezoufal. Svěřil svou záležitost P. Marii s přesvědčením, že dosáhne splnění svých úmyslů. Také svým svěřencům a všem členům své nové kongregace přikázal, aby zdvojnásobili modlitby k P. Marii Pomocné.

A co se nestalo! Synovec kardinála Berardiho, jedináček, umíral na tyfus. Rodiče prosili úpěnlivě

Dona Bosca, známého již jako divotvorce, aby dítě zachránil. „Důvěřujte v P. Marii Ustavičné pomoci,“ - radil jim kněz - „a vykonejte k její počtě novenu.“ Když za tři dny přišel do paláce, uvítal ho kardinál rozradostněn, že se hoch již uzdravil a hned připojil otázku: „Čím vám mohu posloužiti? Tak rád bych vám něco prokázal za tu milost, kterou jste nám vyprosil.“ „Prosil bych,“ odvětil skromně sv. kněz, „jenom o jednu věc. Eminence, užíjte svého vlivu u Jeho Svatosti, aby byla schválena má kongregace!“ Kardinál slíbil a slibu dostal. Jeden protivník tedy získán; zůstali ještě dva. Ale i ti byli získáni. Při návštěvě kardinála Antonelliho zastihl Don Bosco hodnostáře tohoto taktéž těžce nemocného. „Co byste si přál?“ ptal se kardinál příchozího. „Eminence, přicházím poprositi, abyste mi pomohl v mé snaze o schválení mé kongregace.“ „Ale vždyť vidíte, že jsem nemocen a že nelze na to ani pomyslit, abych povstal.“ „Slibte mně to jen, Eminence, a uvidíte, že se vám povede lépe.“ „Ale co mohu dělat?“ bránil se kardinál. „Přimluvte se u Sv. Otce.“ „Slibuji vám to, až se uzdravím.“ „Důvěřujte jen v Pannu Marii Pomocnou a jistě se brzy uzdravíte. Ale slibte mně, že nezapomenete na ubohou salesiánskou kongregaci.“ „Budiž; jakmile vstanu, půjdu k papeži.“ „Tedy zítra, Eminence.“ „Zítra? Co vás to napadá?“ „Ano, zítra půjdete k Sv. Otcí. Mějte důvěru k P. Marii, a zítra budete u Pia IX.“ A opravdu druhý den byl kardinál uzdravený přijat papežem.

Zbýval ještě nejtvrďší odpůrce, Msgre Svegliati. I toho upoutala chřipka na lůžko. Než i on, byl získán, poněvadž i jemu podle ujištění Boscova P. Maria pomohla. Tak všichni tři odpůrci byli

získání pro salesiánskou kongregaci, již se dostalo schválení na deset let. Definitivní schválení dal jí sám papež Lev XIII. roku 1884, ujistiv svatého zakladatele: „Chci býti salesiánům vším, chci náležeti mezi první vaše spolupracovníky.“ Jak se tu splnila slova, která tehdy svatý kněz na cestě do Říma napsal svým kněžím: „Nejsvětější Panna vezme pod ochranu dílo naše, nepochybuje o tom!“

Trvalo by dlouho, než bychom vypočítali všechna nápadná vyslyšení, ano pravé zázraky, které vyprosil náš světec na Matce Páně.

4. Když konečně sám ležel na smrtelném loži, podali mu obrázek P. Marie. Světec pohleděv naň, zvolal: „Vždy jsem skládal všechnu svou naději v P. Marii Pomocnou.“ Potom se modlil, jak mu kněz předříkával: „Maria, matko milosti, ty nás před nepřitelem chraň!“ a dodal: „V hodinu smrti mne přijmi! Matko, matko, otevři mě bránu nebes!“ V podvečer, když zvonili Anděl Páně, opakoval slova předříkávajícího: „Buď pozdravena P. Maria!“ a časně ráno, když zase zaznělo Anděl Páně, vypustil klidně svou svatou duši.

Tak skončil veliký ctitel P. Marie, sv. Jan Bosco. Tušíme, s jakou něžností byl od ní přijat v nebesích.

Milý příteli, nepochybuji, že čta tyto krásné rysy tolik požehnané úcty a důvěry k P. Marii, povzbudíš se i ty k nové úctě a důvěře k Ní. Nemůže tomu ani jinak být. Či může zůstat chladným a lhostejným k P. Marii, kdo věří, že je Matkou Boží a Matkou naší? To jsou perutě, které nás pozdvihují a unášejí k Ní.

Roku 1856 Jan Bosco ztratil svou nenahraditelnou matku Markétu, která mu vštípila nesmazatelnou

telně do srdce úctu a lásku k Bohorodičce. Po mši svaté, kterou za ni obětoval, poklekl před oltářem P. Marie a doporučil jí sebe i své mladíky, o které se jeho zemřelá matka tolik starala. To mu bylo útěchou.

I když ještě máš pozemskou matku, která tě bezpochyby také vedla k P. Marii, doporuč této své nebeské Matce všechno, co máš: tělo, duši, všechny své starosti, záměry, záležitosti, všechny své obtíže a kříže, svou přítomnost i budoucnost, život i smrt s nezlomnou důvěrou! I tu platí: „Budete-li míti víru jako zrno hořčičné (které totiž stále roste), řeknete této hoře: „Přejdi odtud tamto, přejde, a nic nebude vám nemožno.“ (Mat 17, 19.)

VI. Modli se, pracuj a pak se bav!

Bez dýchání nelze žít. Právě tak nelze vésti život duchovní, život dítek Božích, život nadpřirozený, bez modlitby. *Modlitba* je naše nadpřirozené dýchání. Řekl-li Kristus Pán: „Beze mne nemůžete nic činiti,“ rozuměj záslužného pro život věčný, pro spásu věčnou, naznačil tím jasně, že je nám nevyhnutelně třeba jeho pomoci, jeho přispění. To však si podle jeho výslovného příkazu musíme vyprošovati: „Proste a bude vám dáno . . . Kdo prosí, obdrží.“ Tim více potřebujeme jeho pomoci neboli milosti pomocné, čím jsme slabší, čím prudší na nás doléhají pokušení, čím více máme jiných obtíží a překážek ve službě jeho. To jsou spolu dů-

vody, proč se máme tím horlivěji modliti, abychom si vyprosili milosti co nejhojnější.

Proto se též dočítáme v životopise sv. Jana Bosca, jak se sám horlivě věnoval modlitbě a jak i jiné, zejména své svěřence, slovem i příkladem k modlitbě povzbuzoval.

1. Sotvaže se jako hošíček naučil ranní a večerní modlitbě, ačkoli byl nejmenší mezi bratry, obyčejně se první modlival, a to tak zbožně, že i jiné k zbožnosti nabádal. Když byl větší a studoval v Chieri, chodil každý den pravidelně na mši sv. k jesuitům u sv. Antonína. Někdy spatřili ho lidé v polích, jak klečí na zemi s rozpiatýma rukama a s očima k nebi pozdviženýma.

Již jako klerik pěstoval modlitbu rozjímavou. Když se stal knězem, každý den v 5 hodin byl již na modlitbách a rozjímal, rovněž po obědě mezi 2. a 3. hodinou se věnoval modlitbě. Bez přípravy nešel k oltáři a po mši sv. neopomenul poděkovat. Když se modlil, tak vypravují očití svědci, měl ruce sepjaté, oči zavřené, nepohnul se a ponořil zcela v nazírání (kontemplaci). Chvillemi býval u vytržení, uchvácen jsa nebem, které mu poodhalilo roušku některého tajemství nebo budoucnosti.

I jinochy tak vedl, že první a poslední jejich zaměstnání den jak den byla modlitba. Velice o to dbal, aby každý den byli na mši svaté. Jsa zcela proniknut příslibením Páně: „Začkoli prositi budete Otce svého ve jménu mém, dá vám,“ všecky své záležitosti i všechny potřeby kongregace svěřoval modlitbě. Když se chystal založit ženské odvětví své kongregace, doporučil to modlitbě svých jinochů, řka: „Všechny naše modlitby budou míti v tomto měsíci jediný cíl, aby nás Bůh osvítil, jak rozhodnouti v této věci.“ Modlitba Boscova byla

mocná a požehnaná, neboť Bosco byl dojista prosebník dobrý, který prosil za věci dobré a způsobem dobrým. Proto všichni měli velkou důvěru k jeho prosbám. „Jak by Bůh nevyslyšel svého pokorného služebníka?“ tak se utěšovali. Proto také kdekdo prosil ho o modlitbu. I ministr (Ratazzi) ho požádal: „Modlete se za mne a uložte i svým sirotkům, aby se za mne modlili. Skládám velkou důvěru ve vaši modlitbu.“ Není pochyby, že i v nebesích ješť našim mocným přímluvcem.

Příteli, zamiluj si modlitbu i ty! „Jest potřebí vždycky se modliti a neustávati,“ zdůrazňuje sám Kristus Pán. Modli se tudíž pravidelně každý den, modli se s čistým srdcem a s úplnou oddaností do vůle Boží! Bude-li příležitost, rád si vykonej uzavřená duchovní cvičení (exercicie), aby ses déle a nerušeně mohl věnovat modlitbě a aby sis mnoho vyprosil.

2. Než úkolem našim není jen se modliti, nýbrž i *pracovati*. K čemu jinému měli bychom tolik schopností? Prací si dobýváme chleba, někteří prací tělesnou, jiní duševní. „V potu tváře jísti budeš chléb svůj!“ Prací dobýváme skrytých pokladů země a využíváme jejích skrytých sil. Prací se zušlechťuje, zdokonaluje a pokračuje jednotlivec i celý národ. Práce je podmínkou pokroku věd a umění, práce plodí díla obrovská, věkovitá, nesmrtelná.

Jan Bosco byl muž práce. Již jako hošík doma pomáhal při polních pracích. Nikdy nezahálel. „Každá chvilka času je poklad,“ říkával. Ve volných hodinách čítal a učil se z paměti dějinám Starého i Nového zákona. Jako student pilně studoval a pomáhal ve studiích i jiným, aby tím zmírnil svou chudobu.

Jan Bosco, pravíme opět, byl muž práce. To do-
svědčují útulky a oratoře, které založil a které již
za jeho života hostily sta a sta sirotků a mladých
lidí. To hlásají tři krásné svatyně, které vystavěl:
P. Marie Pomocné a sv. Jana Ěvangelisty v Turině
a Božského Srdce Páně v Římě. To dokazuje kon-
gregace salesiánů, již ne bez velkých obtíží založil,
i ženské odvětví P. Marie Pomocné, které zřídil.
O tom svědčí zámořské misie, jejichž potěšitelné-
ho vzrůstu se dočkal. Jaká to práce! A čím začal?
Dvěma světnicemi, které jako duchovní správce
v dětské nemocnici u sv. Filomeny proměnil v kap-
li. To je práce, která přesahuje síly obyčejného
člověka. Mohl-li se světec právem chlubit se sv.
Pavlem: „Pracoval jsem více než oni všichni (totiž
apoštolové),“ jistě bylo mu též doznati s týmž a-
poštolem: „Ale ne já, nýbrž milost Boží se mnou.“
Jak se tu osvědčilo naše známé přísloví: „Člověče,
přičiň se, a Bůh ti pomůže!“

Don Bosco byl muž práce. I v jeho útulcích se
pilně pracovalo. Ráno po mši sv. a po snídani ji-
noši šli do práce a po obědě zase v ní pilně pokračo-
vali. Jedni pracovali v dílnách, nadanější vzdě-
lávali se na školách. Kdyby některý z chovanců
byl býval bez práce, mohl býti jist, že mu světec
brzy práci opatří, i kdyby byl měl proto procho-
diti celé půldne. Sv. kněz totiž dobře věděl, že prá-
ce je znamenitá zbraň proti nepřátelům spásy. Čím
více práce, tím méně pokušení, tím méně hříchů;
tím více zásluh, tím sladčí odpočinek, který jest
věčný. Na ten se těšil říkáje, když mu někteří do-
mlouvali, aby šetřil svého zdraví a si odpočinul:
„Odpočinu si v nebi!“

Pracuj i ty pilně a vytrvale podle sil a schop-
ností, které ti dal Bůh, jemuž budeš skládati účet

z toho, jak jsi jich využítkoval. Pracuj, dokud můžeš, dokud máš kdy: „Přichází noc, kde nikdo nemůže pracovati“ (Jan 9, 4). Nepracuj však jen pro pozemský zisk, nýbrž pro účely vyšší, pro slávu Boží a spásu duší a buď rád, když tam za hrobem budeš míti Boha dlužníkem!

3. Ale i nejkrásnější hudba, nejlepší zaměstnání musí míti přestávky. Člověk není z ocele, potřebuje oddechu, zábavy, osvěžení, zotavení tělesného i duševního, aby předčasně nepodlehł únavě a námaze a pracoval zase s větší chutí i větším zdarem. Zábava není tedy sama sobě účelem, nýbrž jen prostředkem za účely vyššími. To dobře věděl také náš svatý vychovatel. Proto rád svým sirotkům a svěřencům dopřával, aby si ve volné chvíli zahráli, se proskočili a vydovářeli. Ještě netrvalo dlouho, co začal se svým dílem, a hoši při oratoři sv. Františka Sal. již hráli divadlo, zpívali a hráli. Světec chtěl, aby hoši byli veselí, — toť je nejlepší a nejzdravější nálada — a proto hrával a bavil se s nimi. Když si nehráli, seděli nebo stáli kolem něho, a Don Bosco jim vypravoval zajímavé historky; jindy zase konal s nimi celodenní výlet s hudbou a zásobovacím vozíkem, aby hodně užili zdravého vzduchu a oddechli si. Tím je také odváděl od zábav nízkých a nebezpečných, o které není nikde nouze.

Dnes se mládež také baví a veselí, až příliš mnoho. Zábava je jí sama sobě účelem a proto zanedbává důležitější povinnosti. A jak a čím se baví? Známé názvy: veselice, tanec, sport, skauting, tramping a j. nám to připomínají! Proti zábavě jakékoli nedalo by se nic namítati, jen kdyby byla v souhlase s křesťanskou mravoukou, kdyby se dala v duchu křesťanském, t. j. aby se zotavovalo

tělo, aniž by se ubíjela duše, aby duše vládla a ovládala tělo, aby naopak nebyla sama ovládána a zotročována tělem. Dnes jest tělo vše, všechno má sloužit tělu; je to pravá modloslužba. Ti, kteří slouží tělu, odkládají poslední šat, poněvadž odložili všechen stud a bázeň Boží. Proto žijí zcela volně, nevázaně, divoce, zpustle, a zejména neobejdou se při svých rejdech bez druhého pohlaví. Všude a ve všem se chtějí bavit s druhým pohlavím, i když je to neslušné, nestoudné, nečisté, zvrhlé.

Víš sám, jak mnozí, kteří se chtějí bavit a být veselí, propadají žádostem a choutkám těla. Chraň se takových lidí a slyš varovný hlas sv. apoštola: „Podle ducha žijte a žádosti těla nekonejte. Zjevný jsou skutky těla: Jsou to smilství, nečistota, chlípnost, různice, roztržky, závist, vraždy, opilství a obžerství a věci jim podobné. O těch vám předpovídám, jakož jsem byl předpověděl, že kdo takové věci dělají, království Božího nedojdou.“ Takový jest tedy jejich konec. Proto, opět pravím, chraň se kráčetí jejich stopou; a jestliže jsi byl bohužel též zlákan a sveden od takových, budiž ti smutná zkušenost výstrahou! Zato vstup do šlépějí těch, o nichž dí sv. apoštol Pavel, že jsou Kristovi a že ukřižovali, t. j. co nejpřísněji krotili tělo své i s vášněmi a žádostmi. To znamená: Buď vesel, bav se, pěstuj tělocvik, sport a pod., ale ve všem dbej studu a bázně Boží, a abys to dokázal, modli se vroucně a pilně pracuj!

VII. Miluj, a budeš milován!

Žijeme ve společnosti užší a širší, žijeme v rodině, se sousedy, s druhy svého povolání, žijeme v obci, v národě. Život ve společnosti může býti velmi nepříjemný, obtížný, trapný, není-li mezi členy společnosti lásky a shody. Jaký je to život, když v rodině děti nemilují rodiče nebo naopak, když sourozenci nemají k sobě navzájem lásky! Jak těžká je to výchova, když vychovatel není od chovanců milován a když též oni se navzájem nemilují! Zato jak krásný jest i chudobný život rodinný, je-li v rodině láska, pomáhá-li rád jeden druhému. Jak dobře se daří výchově, je-li vychovatel chovanci milován a milují-li se tito navzájem! Od takového vychovatele přijmou chovanci rádi i trpké slovo, uposlechnou ho ochotně, poněvadž vědí, že je miluje. Takovým vychovatelem byl sv. Jan Bosco: *Miloval své svěřence a byl jimi milován.*

1. Na svátek Neposkvrněného Početí P. Marie mladý kněz Jan Bosco stál v sakristii turinského kostela připraven ke mši sv. a čekal na ministranta, který však nepřicházel. Tu vstoupí do sakristie asi 17letý chudě oblečený hoch. Kostelník ihned na něho: „Rychle vezmi misál a hajdy k oltáři.“ Ale já neumím ministrovat.“ „Co tu pak chceš? Klid se!“ a chudšovi ještě něco citelného přidal na cestu.

Don Bosco však to zpozoroval. Ihned napomíná kostelníka: „Proč ho vyháníte a bijete? Má-li co dělat v sakristii? Vždyť neudělal nic zlého. Nepochápu, jak můžete takovým způsobem zacházet s mými přáteli.“ „To je váš přítel, takový uličník?“

„Ano, tím, že se někomu ubližuje, stává se mým přítelem. Běžte a přiveďte ho, nebude jistě daleko, musím mu něco říci.“

Tato slova ukazují dobrotivé, laskavé srdce. Jeho láska se však ukázala ještě skvěleji. Za chvíli kostelník přivedl ustrašeného hocha. „Pojď sem, příteli — dí Bosco — nic se ti nestane. Jak se jmenuješ?“ „Bartoloměj Garelli.“ „Čím jsi?“ „Zedníkem.“ „Máš rodiče?“ „Už nemám.“ „Umíš číst a psát?“ „Neumím.“ „Umíš zpívat a pískat?“ Hoch se usmívá, důvěrné přátelství počíná. „Bartoloměji, byl jsi už u sv. přijímání?“ „Nebyl.“ „U svaté zpovědi?“ „To jsem byl, ale už dávno.“ „Modlíš se ráno a večer?“ „Již jsem modlitby zapomněl.“ „Chodíš v neděli na mši sv.?“ „Ano, skoro po každé.“ „Chodíš na křesťanské cvičení, na katechismus?“ „Neopovázím se, poněvadž je mně hanba, když jiní mnohem menší vědí víc než já.“ „A kdybich ti vykládal katechismus, přišel bys?“ „Ó, ano!“ „Kdy chceš, abychom začali?“ „Kdy vy budete chtít.“ „Tedy začneme již dnes.“ „Nu, když chcete.“ „Dobrá, teď budu sloužiti mši sv., ty buď na ní a potom se začneme učit katechismu. Souhlasíš?“ „Ó, ano.“

Co Bosco slíbil, také splnil. Po mši sv. začal s vyučováním katechismu. Hoch neuměl udělat ani správně kříž. To dojalo horlivého kněze. Byl přesvědčen, že takových mladíků opuštěných a nevzdělaných bude víc. I pojal úmysl, že se bude věnovat *opuštěné a zanedbané mládeži*. Proto vyzval Garelliho, aby příště nepřišel na katechismus sám, nýbrž ještě s jinými svými přáteli. Jinoch uposlechl. Příští neděli přivedl jich s sebou deset. Dílo Boscovo tedy slibně začalo a rostlo. Za půl roku měl kolem sebe již na sto hochů.

Aby je měl kde shromažďovat, vychovávat, zachraňovat před zkázou světa, ohlížel se po vhodném útulku. Ale sotvaže našel pro ně bídny kout, již jej musí pro různé překážky opustiti. Co se nachodil, nahledal, naprosil, nažebra, než mohl pro své mladíky vystavěti první oratoř (kapli), první útulek! Kolikrát se rozdělil s hladovými o poslední sousto, kolikrát jim dal poslední halěř! A jak se teprve staral, když někdo onemocněl! Tím však získával jejich srdce.

Když zmožen prací těžce onemocněl, plakali jeho jinoši žalostí z obavy, že se snad již neuzdraví. Když se šťastně uzdravil, plakali zase, ale radostí, že ho neztratil. Připravili mu slavné přijetí, když se chystal po nemoci zase k nim přijíti do oratoře! Cestu, kudy měl jíti, posypali květinami, které sami nakoupili. Jakmile se objevil, radostně ho vítali; ale vidouce, že slabostí nemůže vykonat ani krátkou cestu do oratoře, starší posadili ho na židli a nesli jej jako na trůnu, co zatím mladší vpředu i vzadu volali: „Ať žije! Sláva!“ Tak ho doprovodili do chrámu. Svatý kněz chtěl jim poděkovat, ale pohnutím nemohl. I zanotil jeden z jinochů v kostele *Te Deum*, které všichni zapěli s jásotem. Něco podobného se opakovalo po jeho nemoci roku 1871. Tehdy někteří se chtěli obětovat za jeho uzdravení. Don Bosco miloval své svěřence a byl od nich milován.

2. Bosco chybuující obracel *láskou*. Již jsme slyšeli, jak šel jednou s přítelem D. Palazzolo do Lanca na duchovní cvičení. Na cestě připojil se k nim mladý zedník a za chvíli začal urážeti kněze i náboženství. Don Palazzolo rozčíliv se, obořil se prudce na urážejícího mladíka. Bosco pozoruje, že se spor přiostrňuje, mírnil druhá: „Pří-

teli, ty jednáš s tím člověkem trochu ostře. On myslí, že se vše má tak, jak mu druzí namluvili.“ Když viděl, že Palazzolo s ním nic nesvede, pravil: „Buď tak dobrý, jdi poněkud napřed a nech nás samotné. Tak se snáze domluvíme.“ Palazzolo souhlasil. Don Bosco byl tedy s mladým zedníkem sám a záhy poznal, že ho druzí svedli a oklamali. I poučil ho laskavě, a všecken odpor proti kněžím a náboženství byl ten tam. Zedník mu poděkoval za jeho laskavost a slíbil, že se v budoucnu bude mít na pozoru před nespokojenci a svůdci.

3. Sv. kněz také rád navštěvoval vězně. Kázal jim a poučoval je; zejména se ujímal mladých provinilců. Otcovskou péčí získal i jejich srdce a obracel je k Bohu. Na omluvu jejich říkával: „Zpuštění se pro nedostatek vzdělání a výchovy náboženské.“ Miloval je a byl od nich milován.

Jednou dával duchovní cvičení v turinské trestnici. Účastníků vězňů bylo na tři sta. Úspěch byl neočekávaný. Tak si naklonil jejich srdce, že ty dny byli jako beránci. Nebylo třeba dozorců ani v domě ani v kostele. Aby je odměnil za vzorné chování, vyprosil jim volný den na výlet na královský letohrádek Stupinigi. Nemalou potíž měl s dovolením od správy trestnice; ale dostal je na přímluvu ministra Ratazziho. Když je vyvedl z trestnice, kráčel s nimi jako vůdce a zavedl je na smluvené místo pět mil za městem. Tam zůstal s nimi za veselé zábavy celý den a večer přivedl je všechny zase zpět. Když opouštěl věznici, sběhli se kolem něho, děkovali mu za jeho lásku, načež se každý vrátil na své místo. Někteří se vyjádřili nahlas: „Byli jsme na chvíli v ráji.“

Jeden kněz, jménem Bresciani, tázal se Dona Bosca: „Prosím vás, jak to děláte, že si tak snad-

no získáte srdce hochů?“ „Chcete to vidět?“ praví Bosco, „pak pojdte se mnou!“ Na blízku si hráli dva chlapci; hráli o peníze. Bosco přistoupil a postavil se mezi ně. Ihned spustil jeden z nich: „Co tu chcete?“ „Co chci? Pobavit se s vámi, vždyť jste moji přátelé!“ „Jděte raději stranou a nepleťte nás.“ „Ale, vždyť jsem váš přítel a přinesl jsem vám pěkné medajlky na památku. Vezměte si je, a vzpomeňte si na přítele, který s vámi smýšlel dobře!“ Malí hráči hned snímali čepice a kynouce rukama, děkovali za přívětivost a lásku. „Ještě vám dám medajlku pro otce a matku,“ dodává. Tu jeden přes druhého hledí uchvátit dárek pro své domácí: jeden pro otce a matku, druhý pro bratra a sestru. Podělení tulí se oba k dobrému knězi jako děti a volají: „Děkujeme ti, otče, děkujeme.“

4. Láska světcova se nejevila však jen mírností a přívětivostí, nýbrž i *obětavostí*. Když vypukla v Turině cholera, Bosco ihned nabídl život svůj za obět Bohu, jen aby zachránil své mladíky v oratoři. A Bůh skutečně ušetřil jeho mladíků, kdežto v okolí všechno umíralo. Z vděčnosti věnoval se ošetřování cholerou stížených v osadě sv. Donáta. Svým slovem a zejména svým příkladem získal s počátku 14 a později 30 mladíků také pro ošetřování nemocných.

Pomáhat, přispívat a ochotně sloužit bližnímu bylo jeho životní zásadou, kterou horlivě doporučoval i své kongregaci. Druhou jeho zásadou bylo: „Věnujme se hlavně dětem; ty nám otevrou i srdce rodičů! Duše snáze lze získat - říkával - trochou lásky a trpělivosti než velkou moudrostí.“

Blahodárný vliv jeho dobroty a lásky jevil se hlavně ve *výchově chovanců* a v jejich *vedení*. Sta-

čilo říci: „Don Bosco to chce, a hned se každý snažil přinést jakoukoliv oběť. Naší snahou bylo“ - doznával jeden jeho chovanec - „ve všem uspokojiti Dona Bosca a chránit se všeho, co by mu bylo nemilé.“ Svatý kněz miloval své svěřence a byl od nich milován.

Kristus Pán řekl: „Nikdo nemá větší lásky, než kdo dává život za přátele své.“ Don Bosco dal je za své jinochy opuštěné, osiřelé a chudé, aby je zachránil pro blaho časné i věčné. „Dokud ve mně bude dech života - prohlásil - i ten zasvětím věčnému i časnému blahu svých dítek.“ A když již bylo jeho života namále, projevil své krásné přání: „Přeji si odejít do nebe, neboť tam budu moci lépe pracovati pro své dítky. Na zemi nemohu již dělat nic.“ Svatý kněz miloval své upřímně a byl také od nich vroucně milován. Před jeho skonem každý jeho svěřenec toužil ještě jednou spatřiti jeho otcovskou tvář a políbiti jeho štědrou ruku. V den, kdy skončil, nemohli se jeho domácí od něho odtrhnouti; nechtěli jíti ani spat a jako němí a ochromení dívali se stále tam, kde odpočíval jejich nejlepší otec.

K tomu netřeba jiného připojiti, než: Miluj i ty bližní své opravdově a obětavě, a budeš také od nich upřímně milován!

VIII. Nes svůj kříž!

Známé je slovo Kristovo: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sama sebe, vezmi denně svůj kříž na sebe a následuj mne!“ Tedy jako sebezápor, „zapři sebe sama,“ tak i nesení kříže, „vezmi denně svůj

kříž na sebe,“ jest podmínkou spásy: „Chce-li kdo za mnou přijíti,“ rozuměj do nebe. Ze slov Spasitelových: „Vezmi denně svůj kříž na sebe,“ je též zřejmo, že každý má *svůj* kříž. Kříž znamená všechno, co je nám nepříjemné, obtížné, trapné, téměř nesnesitelné, co nás denně stíhá v našem prostředí, v našem povolání; jsou to naše slabosti, ubohosti, neduhy jak těla, tak duše. Znáš někoho, kdo by byl bez kříže, jehož životní cesta by byla posypána samými krásnými, příjemnými květy, je muž, i když nekrvácely nohy, nekrvácelo srdce pro bolesti, zkoušky a křivdy, jež mu bylo často zakusiti? Je nápadné, že kříž byl a jest údělem zejména svatých a věrných služebníků Božích. „Na mince, kterou Bůh splácí svým věrným“ — píše jeden zkušený asketa — „jest vyražen kříž. Touto měnou Bůh platil nejsvětější služebnici své P. Marii a všem svatým.“ Je tudíž již předem jisto, že náš sv. Jan Bosco nežil a nemohl žíti bez kříže. Podejme alespoň několik ukázek *jeho křížů* a vizme, jak je nesl.

Již jako hoch v domě otcovském měl kříž; trpěl mnoho *ústrků* od nejstaršího bratra, který žárlil na Jana, poněvadž vynikal nejen nad něho, ale nad všechny hochy v rodném městečku Becchi. Nevraživost bratrova dosáhla takového stupně, že bylo Janu opustiti domov a jíti do vzdálené vesnice do služby na selském statku.

Jan nesl *kříž chudoby*. Když ho dala matka na studia do Castelnovo, městečka 5 km vzdáleného od Becchi, konal každý den cestu tam a zpět, někdy i dvakráte. Aby ušetřil matce výlohy, chodil bos, a teprve před městečkem si obul boty. Vyšší studia konal v Chieri, vzdáleném 20 km od domova. Tehdy konal v domě domácího pána, kde

bydlel, práce služebné, aby měl byt lacinější. Když už tam nemohl bydlet, bydlel v domě, kde byl hostinec. Každé ráno, než odešel do školy, zame- tal a větral hostinskou místnost, večer pak po od- chodu hostů dům zavíral. Měl bídnou světničku pod schody, v níž se netopilo, takže se v zimě chvěl zimou; při studiu si svítil malou svíčkou.

Dvakrát ho stihl velký *kříž nemoci*. Po prvé to bylo při oratoriu turinském. Upachtěn prací roznemohl se těžce na plíce, byl i sv. svátostmi zaopatřen. Všichni, kdo ho znali, naříkali, zejmé- na mladíci. Když slyšel, jak se za něho modlí, poznamenal: „Nechť se stane vůle Boží!“ Teprve po naléhání svého zpovědníka opakoval po něm prosbu: „Pane, líbí-li se tobě, uzdrav mne!“ Po- dobně když onemocněl r. 1871 ve Varazzo, ukázal, že nelpí na životě a že je zcela oddán do vůle Boží.

Požehnaná doba na kříže byla, když zakládal útulky pro mládež. Sotvaže našel bídný koutek, již ho musil zas opustiti, poněvadž mladíci, kteří působili při hře hluk, byli okolním obyvatelům nesnesitelní. A když se konečně pevně usadil, že- hrali naň faráři, že odvádí mladíky, o které se do té doby nikdo nestaral, od farních bohoslužeb. Když zřídil druhé oratorium a útulek sv. Aloise v Turině, přívrženci sekty Valdenských házeli ka- mením po mladících, kteří vcházeli do oratoria, ano jednou střelili i po knězi.

Také bezbožný tisk turinský tupil Bosca. Jeden drzý člověk napadl ho dokonce surově na veřej- ném místě. Roku 1852 při stavbě útulku měl ne- hodu, že se novostavba 3 poschodí vysoká zřítla.

Než sv. kněz uměl se povznést nade všechny kří- že a plnil statečně předsevzetí, která si učinil při

duchovních cvičeních: „Trp, pracuj, poniž se zcela a vždy, kdykoliv půjde o spásu duší!“ A vždy dal se s novou chutí a nadějí do práce.

Přes to přese všechno dostávalo se velikému horliteli ponížení a potup. Již jako hoch ho někteří podezřívali, že jeho zbožnost je pouze vnější, nikoli opravdová. Vidouce, jak pln důvěry v Boha, přese všechny překážky směle jde za svým cílem, měli ho za blázna, a litovali ho dokonce: „Chudák, zbláznil se,“ ba dokonce se již postarali pro něho o místo v blázinci, kam ho měli dopravit dva kněží. Než opatrností Boscovou dopadlo to tak, že do chystané léčky upadli sami.

A co říci o kříži, který mu připravili odpůrci při *zakládání jeho řehole salesiánské*? Deset let bylo mu čekati na její potvrzení. Když měl začít, arcibiskup turinský hleděl co nejdříve omeziti samostatnost salesiánského díla. Bosco opět a opět cestoval do Říma, aby tam vyprosil schválení svého díla, ale na konec píše: „Zjistil jsem, že jen málo prelátů jest nakloněno mým plánům. Téměř všichni chovají se chladně, nebo se alespoň netají pochybnostmi o mém úspěchu. Co je nejhoršího, mám proti sobě nejvlivnější osobnosti v Církvi.“ Byly to pravé muky pro sv. zakladatele.

Ale Don Bosco nepozbýval mysli: „Drahé děti - pravil ke svým členům - žijeme v dobách velmi pohnutých a zdá se bláznovstvím zakládati novou kongregaci ve chvílích, kdy svět a peklo vynakládají vše, aby zmařily řády již odedávna trvající. Ale nestrachujte se! Neopírám se o pravděpodobnost, nýbrž o jistotu: Bůh žehná dílu našemu a chce, abychom v něm pokračovali. Kolikrát byl již úmysl náš mařen, a přece to nemělo výsledku. Již to nás opravňuje, abychom doufali

v budoucnost. Největším pak důvodem naší naděje jest, že hledáme toliko slávu Boží a spásu duší.“

Svatý kněz *doufal v Prozřetelnost Boží*. S žalmistou Páně volal: „K tobě, Hospodine, se utíkám, nedej mně na věky zahanbenu býti!“ (Ž. 70, 1.) A nebyl zahanben. Vítězství jeho myšlenky a snahy přišlo, přišlo na Velký pátek 3. dubna 1873. Když sekretář kongregace biskupů odevzdal papeži Piu IX. její rozhodnutí, papež řekl: „Nuže, schází jen jeden hlas pro konečné (definitivní) schválení. Ten dávám sám.“

Neuvedli jsme ovšem všechny kříže světcovy; ale které jsme uvedli, byly dojista dosti těžké. Než co by byl sv. Jan Bosco bez těchto křížů? Byl by hrdinou? Byl by pravým učedníkem Ukřižovaného? Je možno býti učedníkem Kristovým bez kříže? Proto také všichni praví následovníci jeho rádi nesli svůj kříž. Tomáš Kempenský v „Následování Krista“ píše: „Božský Spasitel nenašel lepšího prostředku, aby vykoupil svět, než kříž; jinak byl by ho jistě užil.“ Co divu tedy, že svatí, kteří pracovali pro záchranu duší, nemohli tak učiniti bez kříže?

V kříži Kristově našli však také přehojnou *útěchu*. Když se jednou matka Boscova velice rozhněvala na hochy, o které se starala jako pravá matka, a hrozila, že z útulku odejde, syn její poukázal na kříž na stěně, nepromluviv ani slova. Matka porozuměla a v očích jejích se objevily slzy. „Máš pravdu“ - šeptala - „zapomněla jsem, že pro duše třeba trpět.“ A její horlivost ještě vzrostla. Křížem Kristovým se i sám Bosco sílil a těšil, v obětí kříže také umíral.

Tíží-li tě kříž, ať tělesný, ať duchovní, ať velký, ať malý, pohlédni na sv. Jana Bosca a vzpomeň je-

ho křížů, které sice byly veliké, ale zato získaly mu převelikou slávu, poněvadž je nesl jako náš božský Mistr, trpělivě, ochotně, s oddaností do vůle Boží. Kolik duší by bylo pro věčnost ztraceno, kdyby je nebyl Bůh navštívil a táhl k sobě křížem! Cesta křížová jest obtížná, bolestná, ale vede do věčné slávy. Zde nás kříže tíží, trudí, ale tam za hrobem budou naší věčnou chloubou a slávou. „Utrpení tohoto života nejsou v žádném poměru k slávě, která bude zjevena na nás.“ Per cruce[m] ad lucem! Křížem k světlu, k světlu věčnému!

IX. Miluj Církev a vlast!

Uvažovali jsme činnost našeho světce podle křesťanských hledisk „Modli se a pracuj!“ - totiž jeho modlitbu a práci; „miluj bližního svého!“ - t. j. lásku jeho bliženskou, která byla splácena láskou, a „nes kříž svůj“, t. j. jeho obětavost a oddanost ve svízelných a křížích. Ale sluší zvláště vytknouti jeden velký a krásný rys jeho lásky, totiž jeho lásku *k Církvi a vlasti*.

Sv. Jan Bosco byl věrný syn katolické Církve a věrný syn své vlasti. Jako světec, jehož svatost potvrdil sám Bůh, jest ozdobou jak Církve, tak vlasti. I jeho vlast může se jím právem chlubit a také chlubí. Či není ke cti vlasti syn její, který vyniká nad mnohé svou hrdinnou ctností a mravní dokonalostí? Snad leccos vytýkáš nebo vytýkati slyšíš své rodné katolické Církvi vzhledem na její syny nehodné, ačkoli jsou to právě ti, kteří se podle Církve sv., své duchovní matky, neřídí. Ale

zdali dbáš, abys sám byl hodným synem Církve a vlasti? Proto raději se dívej na zářná světla Církve, na její světce, abys jimi jsa povzbuzen, kráčet stopou jejich. Hleď tedy nyní na sv. Jana Bosca, na jeho lásku k Církvi a vlasti!

1. Don Bosco lnul upřímnou úctou a *láskou k papeži*, hlavě Církve a náměstku Kristovu.

Když přišel po prvé do Říma r. 1858, papež Pius IX. se ho při slyšení tázal: „Co pak tě v Římě nejvíce dojalo?“ „Sv. Otče,“ pravil, „splnění mého přání. Přišel jsem do Říma, abych spatřil papeže. Bylo to vždy mým vroucím přáním předstoupit před vás, pokleknout k nohám vašim, dostat vaše požehnání a roznítit v sobě oheň lásky k Stolci sv. Petra.“

Když navštívil chrám sv. Petra, byla právě slavnost, při níž nesli na nosítkách papeže do velechrámu. Jeden Angličan spatřiv to, prohodil: „To jsou modláři, tito katolíci. Hanba pro papeže, že se dá takhle nosit na nosítkách!“ Ale Don Bosco to utišil, řka: „Kdyby papež nebyl tak vyzdvižen do výšky, ani já ani vy byste ho neviděl. Raději šekněte, jak je to pěkné od papeže, když chce, aby byl viděn od svých dítek.“

V revolučním roce 1848 bylo Piu IX. utéci do Gaety. Bosco byl první, který přispěl milodarem na Halěř sv. Petra; sebral mezi svými mladíky 33 lir a s listem plným úcty poslal je kardinálu-vikáři sv. Otce. Též se za něho horlivě modlil se svými svěřenci v oratoři.

Když hrozilo nebezpečí, že budou zákonem zrušeny náboženské společnosti, snažil se, aby zákon nebyl vydán nebo alespoň králem podepsán. I samému králi dopsal, předpovídaje mu pohromu v rodině královské.

Léta 1858—60 byla zase velmi pohnutlivá pro náměstka Kristova. Jakmile útočníci na stát papežský vrazili na papežské území, Don Bosco se svými jinochy protestoval, ujišťuje papeže nezlomnou věrností! A zase sebral milodar pro Halěř svato-petrský. Také krále Viktora Emanuele varoval před špatnými rádci.

Ký div tedy, že takový nadšenec pro zájmy Cír-kve sv. byl prostředníkem a důvěrníkem samého papeže, prostředníkem mezi apoštolským Stolcem a vládou. A šťastným prostředníkem, neboť se mu podařilo, že ho ministerský předseda pověřil poselstvím k sv. Otcí, že biskupové, kteří byli vy-hnání, se mohou vrátit a že uprázdněná místa bis-kupská budou obsazena spolehlivými muži.

Na sněmu vatikánském domluvil některým bis-kupům, aby nebyli proti prohlášení papežské ne-omylnosti; ukazoval, jak toto je časové.

Při vypuknutí války německo-francouzské vtáh-lo italské vojsko do Říma. Někteří radili, aby pa-pež opustil Řím, kdežto Don Bosco doporučel: „Strážce ať zůstane pevně na svém místě a jest obráncem hradu Božího.“

Před volbou papeže Lva XIII. zajistil klid pro konklave. Zkrátka, Don Jan Bosco byl muž, který pro své vzácné schopnosti uměl s úspěchem řešiti otázky církevně politické. Za to se mu dostalo ode všech papežů jeho doby neobyčejného uznání a chvály. Pius IX. nazval ho pokladem Italie.

Když již umíral, prosil své věrné: „Sdělte sv. Otcí, že úlohou salesiánů je chrániti autoritu pa-peže, kdekoli budou pracovati a kamkoli se ob-rátí.“

2. Jeho ryze církevní smýšlení blíže dokazovati pokládáme za zbytečné, poněvadž se to u tako-

vého věrného syna Církve rozumí samo sebou.

Svatý kněz byl bedliv, aby se v jeho útlucích plnila všechna přikázání církevní a všechny předpisy co nejsvědomitěji, zejména dbal o to, aby jeho svěřenci často přijímali sv. svátosti.

Ale na jedno dílo, jímž neobyčejně přispěl Církvi sv. v jejím poslání, dlužno zvlášť upozorniti. Je to založení jeho *salesiánské kongregace*. Svatého horlitele o rozmach Církve jak po stránce vnější tak vnitřní dojímal zejména veliký nedostatek kněží, kteří by se vážně ujímali opuštěné mládeže, aby zachovali lidu víru a lásku Boží. I zřídil svou kongregaci, aby v jeho duchu o to usilovala a pracovala. Ukázalo se, že mnozí z jeho jinochů měli kněžské povolání, ale neměli hmotných prostředků, aby svého cíle dosáhli. I založil svaz, tak zv. „salesiánských spolupracovníků“ na způsob třetího řádu, kteří měli pomáhati nadějným, ale chudobným kandidátům kněžství, aby se mohli státí služebníky oltáře buď v kongregaci samé nebo mimo ni.

Než ani to velikému horliteli nestačilo, neboť měl na zřeteli nejen duše své rodné země, nýbrž i dalekého pohanského zamoří. I tam vypravil duchovní syny své a dal tím své řeholi ráz světový. Uznal to sám papež Lev XIII., který při audienci r. 1884 — kdy sv. zakladatel prosil náměstka Kristova, aby udělil jeho kongregaci výsady, které mají všechny ostatní kongregace — pravil k němu tak významně: „Váš život patří Církvi a kongregaci, již jste založil. Vaše dílo se šíří po celém světě: ve Francii, Španělsku i Americe. Církev vás potřebuje. Nemáte nic, a budete ohromná díla. Papež, Církev, celý katolický svět má podiv pro vás a vaši kongregaci.“

Na konci života sv. Jana Bosca bylo v jeho útulcích turinských na 1400 chovanců, z nichž jedni zabývali se řemeslem, druzí studiem. Celkem bylo v poslední době ve všech jeho ústavách v Evropě i Americe kolem 130.000 chovanců, z nichž ročně 30.000 bylo zdravým, obrodným kvasem pro společnost lidskou, do níž vstupovali.

Připojíme-li k tomuto obrovskému dílu Boscovu ještě ženskou část, totiž řeholnice-salesiánky pod jménem *Dcery Panny Marie Pomocné* s jejich ústavou pro výchovu dívek - dnes je po celém světě 6000 salesiánek a více než 500 jejich domů, - máme ponětí o činnosti a zásluze sv. zakladatele o Církev.

2. „Dvě krásky spanilých (Církev a vlast) duše mé ovládnulo stánek; každá z nich má půl, každá mé srdce má celé.“ Tak praví náš nesmrtelný Sušil o své lásce k Církvě a vlasti. Totéž platí i o sv. Boscovi. I on dal Církvě a vlasti srdce svého půl, i on dal oběma srdce své celé!

Jsou lidé, kteří mají plná ústa vlastenectví, ale činů vlasteneckých bys u nich nenašel. Pravý opak takových je Don Bosco. Málo mluvil o vlastenectví, ale mnoho pro vlast vykonal. Či není umravení mládeže k velikému prospěchu vlasti? A právě k tomu účelu stavěl sv. kněz své ústavy pro mládež a založil i svou kongregaci. I na nejvyšších místech se to ukázalo. Vládní orgány vycházely ochotně vstříc jeho šlechetným snahám. Ministři obdivovali se jeho dílu a podporovali je. Sám král Karel Albert schválil schůzky jeho mládeže. Bylo to hned na počátku činnosti Boscovy v Turině, kde proti němu vystoupil sám starosta obce Cavour. Nařídil, aby upustil od schůzí mládeže, poněvadž jsou nebezpečny dobrému pořádku a veřejnému

pokoji. Ale Don Bosco mu ukázal, že takové schůzky mládeže nejen nikomu nejsou na škodu, nýbrž každému k velikému prospěchu. „Právě tím“ - pravil svatý obhájce svého díla - „se mladíci odvracejí od vlivu zlých společníků a od nemravnosti, poučují se v náboženství a jiných potřebných věcech, čímž je dána záruka, že budou z nich nejen dobří křesťané, ale i dobří občané.“ Když mu přes to starosta vyhrožoval i žalářem, svatý kněz se ohradil, řka: „Do žaláře se dávají zločinci; ale za zločince jistě nemáte kněze, kteří nic zlého nekonají, nýbrž pracují za souhlasu svého církevního představeného, arcibiskupa turinského.“

Don Bosco *cítil s osudy své vlasti*. Proto těžce nesl porážku Italů u Novarry, která pohnula krále Alberta, že se vzdal trůnu. Též se za něho se svými chovanci modlil.

Smutně ho ovšem dojímaly osudy papežského státu a strasti papeže Pia IX., jež hleděl všemožně potěšiti. Aby přispěl k správnému národnímu uvědomění svých jinochů, napsal dějiny Italie.

Mnozí Evropané táhli do zámořských pohan-
ských krajů na výboj o uchvácení území; sv. Jan Bosco však patří mezi ty, kteří poslali syny své, aby tam zanesli nejdražší statky kulturní, *pravdu a milost*. To je zajisté čestný úkol. Proto každý pravý misionář, t. j. pravý apoštol Kristův, přispívá jistě ke cti svého národa. Kdosi řekl, že katolík nemůže býti dobrým vlastencem, poněvadž náleží k Církvi katolické, obecné, světové, která je totiž pro všechny národy. A zatím katolík právě svým apoštolátem, kterým šíří doma i v cizině pravou kulturu, je ke cti svého národa. Či nebyli naši světci, sv. Václav, sv. Prokop, sv. Ludmila, blah.

Anežka a j. dost vlastenečtí? Nežili, nepracovali, neobětovali se pro národ, z něhož vyšli? Kdo dává Bohu, co Božího jest, kdo dá Církvi, co Církve jest, dá jistě též svému národu, co jeho jest. A to činí právě dobrý katolík.

Chceš-li tedy býti pravým vlastencem, buď pravým katolíkem! Miluj svou Církev, haj jejích práv, haj jí proti lži a zlomyslnosti! Měj v úctě a lásce její hlavu, náměstka Kristova! Žij jako její věrný syn, a prospěješ nejen sobě, ale i vlasti své. Pak se hodí i na tebe krásné Sušilovo dvojverší: „Dvě krásek spanilých duše mé ovládnulo stánek: každá z nich má půl, každá mé srdce má celé.“

X. Apoštoluj!

Od lásky k Církvi nelze odloučiti apoštolát. Jestliť sám sebou krásným výrazem a důkazem účinné lásky. Apoštolování žádal výslovně Kristus Pán od svých učedníků, když se s nimi před nanebevstoupením loučil na hoře Olivetské. Pravil k nim: „Jdouce tedy, učte všecky národy, učíce je zachovávat všechno, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 19—20.) Tím jim dal spolu pravomoc neboli jurisdikci hlásat evangelium a šířit království jeho po celém světě. Sv. apoštolové vyplnili doslova své poslání, hlásajíce učení svého božského Mistra nejprve mezi židy a potom mezi pohany. Do jejich stop vstoupili pak jejich nástupci, kteří jednak sami, jednak se svými žáky učili národ svůj a národy ostatní, kteří ještě neznali učení evangelia. *Velikým apoštolem* byl i sv. Jan Bosco, jenž jednak sám vzdělával své jinochy ve víře, jednak svou

kongregací salesiánů, kterou založil, měl účast na apoštolátě jejím ve vlasti své i v zemích cizích. I my máme apoštolovati: máme nevědomé ve věcech víry vzdělávati a ke ctnostem povzbuzovati ve svém kroužku rodinném, mezi spolčníky svého povolání, mezi sousedy bližšími i vzdálenějšími, a kdykoli se naskytne vhodná příležitost. Tím máme mít též účast na *Katolické akci*, t. j. na činnosti, k níž jsou povoláni podle výzvy nynějšího sv. Otce všichni katolíci, na činnosti pro Církev sv. Učme se od sv. Jana Bosca, jak máme apoštolovati

1. *slovem a příkladem.*

Don Bosco byl již jako student apoštolem. Svou trpělivostí, veselou myslí a laskavostí dobyl si úcty a přítulnosti všech mladíků v obci Chieri, kteří se dali od něho vést. Za krátký čas měl Jan 20—30 spolčníků, s nimiž konal vycházky, bavil se, čítal a modlil se; dával jim dobré rady a též je od nich přijímal; zvláště jim pěkně vykládal o zpovědi a o sv. přijímání, takže se na to všichni těšili. To vše činil bez přetvářky, bez dotěrnosti.

Za jediný rok nabyl již takové oblíby, že ho mnohé rodiny žádaly, aby jejich děti vyučoval nebo alespoň s nimi učivo opakoval. Na Karla Pallazolo tak působil, že zanechal světského zaměstnání a dal se na kněžství. V přítomnosti Boscově se nikdo neopovážil zaklíti. Takovou měl vážnost. Také jednoho žida obrátil a tak ve víře upevnil, že na všechny námitky odpovídal: „Chci zůstatí křesťanem a spasiti duši svou.“

Ptáme se: Cím si mladý Bosco zajistil tento krásný úspěch? Bosco měl již z domova od zbožné matky dobrý základ a později se ho ujal zbožný kněz, který mu byl pravým otcem a znameni-

tým vychovatelem. Od něho se zejména naučil, aby nikdy neporoučel jiným, co sám neplní. A skutečně jeho spolužáci dali mu v každém ohledu nejkrásnější vysvědčení o jeho dobrém příkladu.

Byl-li Jan Bosco již jako hoch malým apoštolem, ký div, že *jako kněz* byl velkým apoštolem. Kde mohl, apoštoloval. Kostel a kazatelna mu nestačily. Setkal-li se s někým, zvláště s jinochem, netrvalo dlouho a započal se službou Boží a s povinnostmi náboženskými. Jednou na cestě přepadl ho zoufalec. „Peníze nebo život!“ řval na bezbranného kněze. Ale svatý kněz nejen ho svým klidem a svou vlídností odzbrojil, nýbrž i svou otcovskou domluvou pohnul k zpovědi, kterou si u něho na cestě vykonal.

Co se sv. kněz *nakázal!* V Turině kázal ve svém dvojím útulku pro jinochy dvakrátě každou neděli a každý svátek. V postě konal jim duchovní cvičení. Jakmile přišel do většího města, do Milána nebo do Říma, hned tam začal kázati. I misie často konal.

A jak uměl získávati srdce! V Turině na rozkaz starostův naslouchali jeho kázáním k mladíkům tajní vyzvědači. Na otázku, zdali shledali v nich něco závadného, odpověděli: „Kdybychom ho ještě několikrát slyšeli, výsledek by byl, že bychom všichni musili jíti k zpovědi.“ Duše očistit, s Bohem usmířit, svátostným Kristem posílit, to byl cíl, k němuž směřovala všechna kněžská práce Boscova. Přišel-li do některého města, kde byli jeho bývalí chovanci, hned jim po někom vzkázal, aby druhého dne přišli ke zpovědi, což rádi učinili. Provinil-li se některý z jeho chovanců, vzal jej nenápadně v soukromí a s takovou něžností a láskou mu domluvil, že nejen přestupku upřímně li-

toval, nýbrž se i zkroušeně vyzpovídal. Ještě v předvečer smrti, ačkoli byl trápen zimnicí a chystal se na odpočinek, když ho prosili někteří studující, aby je vyzpovídal, pravil: „Ano, půjdu; bude to asi naposledy.“ Tak Don Bosco zachraňoval duše, tak se jich ujímal, Kolik mladistvých duší zachránil, kolik duší posvětil! Není divu, poněvadž Bosco byl pln ducha Božího, byl živým ohlasem toho, co kázal. Každý, kdo se s ním loučil, doznal: „Jak výtečný to kněz, jenž chce každému jen dobré! Z každého jeho hovoru vycítíš ducha Božího.“

2. Ale sv. Jan Bosco nebyl jen apoštolem svým slovem a příkladem, nýbrž i *perem a tiskem*. Světec věděl, že sebe lepší slovo pouze mluvené nemůže proniknout všude, zvláště tam, kde by toho bylo nejvíc potřebí; proto začal psát. Ale nevyvracel jen bludy a pomluvy nepřátel, nýbrž šířil též pravé učení; psal sice polemické brožury, ale líčil též hloubku a krásu katolické nauky. Sám papež Pius IX. tuto činnost schválil. Takto jsa povzbuzen začal vydávati pravidelný list „Katolické čtení“ v Turině a v Římě. Tisíce a tisíce exemplářů posílal každý měsíc mezi lid, aby vytlačil tisk protestantský. Kamkoli přišel, kdekoli kázal, šířil svůj tisk.

Napsal krátké dějiny Církve s životopisy papežů prvních tří století. Potom modlitby pro mladíky, dále dějiny Italie, k nimž připojil zdravou morálku křesťanskou a v nichž upozornil na slavné činy křesťanství. Zdařilé dílo bylo poctěno cenou. Vydal spisovatele italské s náležitou očistou pro školy celé Italie a sbírku latinských klasiků. Tak slovem živým i tištěným zmařil úsilí protestantů usaditi se v Sassari.

Proti mělké a nízké literatuře začal vydávat almanach „Dobrý společník“, kde byly články poučné i zábavné. Psal romány, povídky a příběhy, skládal i divadelní hry. Roku 1861 měl již svou tiskárnu. Neméně než 100 prací vydal tiskem, z nichž některé ještě za jeho živobytí dosáhly nákladu přes milion výtisků.

Jaká to obrovská, důležitá a časová činnost Boscova! Jaký znamenitý a praktický apoštolát! Čtouce tyto údaje, cítíme v sobě ohlas: „Toho potřebujeme i dnes jako soli!“

Než všecka tato činnost a horlivost sv. Jana Bosca nestačila. Jsa nadšen zprávami misionářskými, zejména Dílem sv. dětství Ježíšova, a dojat nedostatkem hlasatelů víry mezi pohany, ztoužil, aby i tam šli jeho duchovní synové, jeho salesiáni. „Kdyby mně Pán Bůh dal tu milost, že bych měl 12 kněží podle svého přání, šli bychom do tamních krajin, kde bychom zřídili své dílny.“ A když je šťastně měl, poslal je do Ohnivé země a do Patagonie. Roku 1875 poslal 10 prvních salesiánů do Argentiny do Buenos Aires. Bylo to símě hořčičné, ze kterého vyrostl mohutný strom, který svými větvemi sahá od úpatí severních Kordiller až do republik Jižní Ameriky. Za několik let bylo v zámořských misiích již 200 salesiánů, hlasatelů víry a zachranitelů duší.

Světec v duchu a v modlitbě navštěvoval syny své a procházel krajinami, do kterých je již poslal nebo mínil poslati. Těžko líčiti dojmy tohoto velikého apoštola Kristova, které zažil ještě na smrtelném loži, když se z Patagonie dostavil první salesiánský biskup, Msgre Cagliero, muž, kterého si velice vážil, aby mu podal zprávu o stavu misijní práce jeho salesiánů. Jeho apoštolské srd-

ce zaplesalo, když malá domorodka, kterou přivezly s sebou odtamtud tamní Sestry Panny Marie Pomocné, předstoupila před velikého apoštola a jako zástupkyně dalekých zemí tlumočila jemu vřelý dík svých soukmenovců, bratří i sester, řkouc: „Kdyby nebylo vás, který jste nám poslal tolik obětavých misionářů a zbožných učitelek, kdo ví, zdali bychom byli dospěli k poznání Boha pravého.“

Snad si pomyslíš: Jít do misií zámořských je mi nemožno. Není také toho zapotřebí, ale i ty můžeš něco konat pro misie zámořské: Aspoň je hmotně podporovat a pomodlit se za jejich zdar.

Ale nemysli, že bys nemohl i ty apoštolovat dobrým slovem, a hlavně dobrým příkladem pro utvrzení duší dobrých a pro záchranu duší ohrožených. Ani neříkej, že nemůžeš podporovat a šířit dobrý tisk. Při dobré vůli můžeš vykonat velmi mnoho. Sv. apoštol Jakub (5, 20) píše: „Bratří moji, jestliže by kdo mezi vámi zbloudil od pravdy a někdo ho obrátil, věz, že kdo obrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho a přikryje množství hříchů.“ Jaká to útěcha pro každého apoštola Kristova! „Přikryje množství hříchů,“ a to, vysvobodí-li jednu jedinou duši! Co tedy očekává horlivého apoštola, ať kněze, ať nekněze, kterému se podaří zachrániti celé množství duší!

XI. Chceš býti dokonalým?

Jsou duše, které se nespokojí plněním svých povinností, nýbrž ukládají si ještě dobrovolné závazky, které se křesťanu pouze radí, které je u-

schopňují, aby co nejvěrněji následovaly božského Spasitele. Že si Kristus Pán přeje míti takové co možná dokonalé následovníky, vyplývá zcela jasně z příhody, kterou nám vypravuje sv. evangelium o bohatém mládenci. „Mistře dobrý, co dobrého mám činiti, abych obdržel život věčný?“ táže se mládenec Spasitele. Nato Spasitel: „Chceš-li vejíti do života, zachovej přikázání.“ Dí jemu mládenec: „Která?“ A Ježíš dí: „Nezabiješ, nezczizolžíš, nepokradeš, nepromluvíš křivého svědectví, cti otce svého i matku svou a milovati budeš bližního jako sebe samého.“ Dí jemu mládenec: „To všechno zachovával jsem od svého mládí. Čeho se mi ještě nedostává?“ Ježíš praví: „Chceš-li *býti dokonalý*, jdi, prodej, co máš a dej chudým, a budeš míti poklad v nebi. A pojď a následuj mne!“

Dokonale sloužiti Bohu snaží se zejména ti, kteří se Bohu zavazují trojím slibem chudoby, čistoty a poslušnosti v té či oné řeholi; znamená to plniti tak zv. evangelické rady. Jest jisto, že čím kdo je úžeji spojen s Ježíšem Kristem, čím jest jeho věrnějším následovníkem, tím více jest schopen vést i jiné k pravému a dokonalému následování Krista. Proto tak snadno chápeme, že sv. Jan Bosco, takový horlитель o spásu duší, záhy pojal myšlenku shromážditi své duchovní spolupracovníky v řeholi salesiánů, v níž měl býti nejen prvním superiorem neboli představeným, nýbrž i vzorem a příkladem v zachovávaní evangelických rad. A tuto myšlenku, jak víme, také šťastně uskutečnil.

„Chceš-li *býti dokonalý*.“ Snad i tebe pojala touha po dokonalosti, dokonce touha po životě řeholním, a možná, že je to vskutku výzva vyšší, volání Boží, což nehodláme teď zkoumati, ale chceme tebe i jiné upozorniti, které *povinnosti* bere

na sebe, kdo chce Bohu *dokonale* sloužit a za tím účelem volí život *řeholní*.

První povinnost, kterou slibuje řeholník plnit, je vyjádřena slovy Kristovými: „Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej, co máš, a dej chudým!“ což znamená *dobrovolnou* chudobu.

Chudoba zbavuje člověka mnohých starostí o statky vezdejší a činí ho schopným více se věnovati snahám duchovním a cílům vyšším. Kolik starostí má boháč! Jak často srdce jeho ulpí na statcích pozemských, takže zanedbává péči o statky věčné! Bohatství bývá zdrojem pýchy a ctižádosti a následkem toho i mnohých jiných chyb, kdežto chudoba napomáhá pokoře a pokora je základem všech ctností, tedy i základem dokonalosti.

Řeholní chudobou vyrovnávají se majetkové rozdíly mezi členy řehole, takže jsou si navzájem rovni: každý řeholník, co má a co potřebuje, má jen jako vydlužené a vypůjčené. Chudoba odkazuje členy řehole co se týká každodenních potřeb, na představeného jako na společného otce, na němž jsou ve všem závislí.

Chudoba spodobňuje s božským Spasitelem, jenž zvolil za prostředek spásy chudobu; chudoba ho provázela od jeslí až na kříž.

Zvolit si chudobu a vzdát se bohatství — „prodej, co máš, a dej chudým“ — může býti pro někoho velmi těžké, jako tomu bylo u bohatého mládence v evangeliu, ale zato vzdá-li se bohatství, má podle ujištění samého Spasitele „poklad v nebi“, t. j. neobyčejnou zásluhu věčnou.

Tento užitek a prospěch chudoby Don Bosco dobře znal. Proto jednak sám se všeho zřekl a nechtěl míti nic, co by mohl nazývati svým; jednak svým duchovním synům důtklivě kladl na srdce,

aby chudobu, kterou jako řeholníci slíbili Bohu, milovali a osvědčovali. Ničím ho tak neuspokojili, jako když ukázali, že jsou přáteli chudoby. Že žil skutečně jako chudás, dokazuje tato příhoda. Jednou dlel v řeholním salesiánském domě v Nizze. Šel sloužit mši sv. do soukromé kaple v zámku velkého řádového dobrodince. Aby si zkrátil cestu, přecházel lávku přes potok, ve kterém bylo na štěstí málo vody. Sklouzl a spadl do vody. Netopil se sice, ale byl zcela promočen. Poněvadž neměl jiného šatu a jeho domácí spolubratři také mu nemohli šatu poskytnouti, nezbývalo než, že musil jít do postele a čekat, až šaty oschnou. Když to dobří lidé zvěděli, opatřili mu nejen nové šaty, prádlo i obuv, nýbrž stali se i dobrodinci jeho řádového domu v Nizze.

Druhá povinnost, kterou na sebe bere, kdo se Bohu zasvěcuje v řeholi, aby se snažil o život dokonalý, je *čistota*. Sv. Pavel píše: „V příčině panen však nemám příkazu Páně, ale *radu* dávám jako takový, jenž jsem došel milosrdenství od Pána, abych byl spolehlivým rádcem. Myslím tedy, že je to dobré pro přítomnou potřebu, ano že je dobře člověku tak býti (totiž býti neženat). Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by se zalíbil Pánu. Ale kdo se oženil, stará se o věci světské.“ (I. ke Kor. 8.) Krásně mluví o panenské čistotě i sv. Jan Zlatoústý: Panenská čistota je lepší než manželství, ano o tolik předčí nad ně, o kolik vyniká nebe nad zemi, o kolik andělé předčí nad lidi. Ale lidské pokolení, poněvadž je podle přirozenosti nižší než oni blažení duchové, vši mocí a snahou o to usiluje, aby se jim pokud možno, vyrovnalo. Jak? Andělé se nežení, ale ani panic. Andělé stojíce stále před Bohem, jemu slouží, taktéž i panic. Jestliže

panici, jsouce stížení břemenem těla, nemohou jako andělé vystoupiti na nebe, v tom nalézají náhradu k své největší útěše, že jsouce čisti tělem a duší, přijímají v sebe nebeského krále. Sv. Ambrož pak píše: „Andělé jsou panici nebes a panicové jsou anděly na zemi.“

Proto chápeme zcela, že Kristus Pán, Spasitel a Mistr náš, schválil názor svých apoštolů, který bezděky projevili, řkouce, že jest lépe se neženiti. Ký div tedy, že projevil radost nad tím, že „jsou panicové, kteří se sami oddali panictví pro království nebeské“, a že si vyvolil za osoby sobě nejbližší takové, které se oddaly panictví. Jeho přesvatá matka byla pannou, pěstoun jeho byl panicem, předchůdce panicem, miláček, který směl spochynouti na jeho přesvatém srdci, panicem. Zvolil-li za apoštoly muže, kteří měli leckteré chyby, nečistého nezvolil.

Jest na snadě, že panictví uschopňuje každého, aby se zcela mohl věnovati Bohu a službě jeho, jak nás důrazně upozorňuje sv. Pavel. Proto také svatí apoštolové chtějíce se zcela oddati dílu apoštolskému, opustili nejen sítě své, nýbrž i své manželky a rodiny. „Aj, my jsme opustili všechno.“

Než snáze jest čistotu slíbiti než ji bez poskvrny zachovati. I tu platí slovo apoštolovo: „Máme poklad tento v nádobách hliněných“ (II. ke Kor. 4, 7), které se totiž snadno poškodí, ba rozbijí. Proto třeba velké obezřetnosti a opatrnosti a statečnosti, aby lilie čistoty neutrpěla nejmenší úhony. V tom sv. Jan Bosco dal svým duchovním synům i nám všem překrásný příklad.

Když byl již sedmdesátník a těžko chodil, nabídl se mu jednou jedna dobrá paní, řkouc: „Done

Bosco, opřete se o mne, a půjde se vám lépe a rychleji.“ Přítomní, znajíce jeho zdrželivost, byli zvědaví, jak se zachová. Bosco se zastavil a s úsměvem podle svého způsobu vztáhl své ruce vzhůru, jako by chtěl ukázati svou sílu, a zvolal „Podívejte se jen, zdali vojín s mou silou potřebuje, aby ho podpírali. Půjdu sám vždy směle vpřed.“ A s napětím svých sil, kráčel k svému příbytku. „Výborně, Done Bosco!“ zaznělo hlasitě z úst všech přítomných, nebo každý uznával, jak slušně odmítl nabídku té paní.

Jindy zas byl v domě jednoho hraběte. Paní, ctitelka sluhy Božího, dala zapřáhnout do kočáru. Pak ho vyzvala, aby si přisedl a provázal ji při obvyklé vyjízdce. Ale Bosco uctivě odpověděl: „Co to jen ráčíte žádati? Každý ví, že Don Bosco je chudý a že přišel sbírat milodary. Co by řekli lidé, kdyby ho viděli vézt se v kočáře velkého pána? Zdali pak by byli ochotni prokazovati mně dále milosrdenství?“ Zbožná paní ihned pochopila, oč jde, a chválila jeho odříkání.

Tak obezřetně a opatrně si počínal svatý kněz, který při svých exerciciích před vysvěcením na kněžství vřadil mezi předsevzetí, jež si poznačil, i toto: „Nebudu hovořiti s ženami, vyjma zpověď nebo jiné duchovní potřeby!“

Třetí povinnost, jež řeholníka váže podle slibu, jest *poslušnost*.

Slibem chudoby se řeholník zříká statků pozemských; slibem čistoty požitků tělesných, obětuje své tělo; a slibem poslušnosti se vzdává vlastní vůle, vlastního úsudku, obětuje svou duši. Nejdůležitější a nejvznešenější z těchto tří povinností, k nimž se řeholník sliby zavazuje, jest poslušnost, neboť toto se Bohu obětuje to nejvznešenější, co člověk má,

a poslušnost uzavírá do sebe i chudobu a čistotu, poněvadž i ty jsou pro řeholníka svatým příkazem. Poslušnost je nejkrásnější květ pokory. Těžko se poslouchá tomu, kdo nemá pokory, kdo nechce podříditi vůli svou vůli představeného.

Jak krásný příklad poslušnosti nejen vůči svému nebeskému Otci, nýbrž i vůči světské vrchnosti pozemské dal nám Kristus Pán! I když na hoře Olivetské volá: „Otče můj, je-li možná, ať odejde kalich tento ode mne,“ přece dodává: „Ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.“ Obsahem jeho života bylo, aby plnil ne vůli svou, nýbrž vůli toho, který ho poslal. (Jan 5, 30.) Sv. Pavel upozorňuje na jeho nestihlé ponížení, které osvědčil právě poslušností i vůči pohanskému soudci a vůči katanům, když praví: „Ponížil sebe sám, stav se poslušným až k smrti, a to smrti kříže.“ (K Fil. 2, 8.) A v modlitbě, kterou nám zanechal, učí nás prositi, abychom plnili vůli Boží tak jako andělé nebeští. „Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.“ Vůle Boží jest obsažena nejen v příkázáních Božích a církevních, nýbrž i v příkazech představených řádových i světských. I tu platí: „Kdo vás slyší, mne slyší.“ Bez poslušnosti není možno následovat Krista. „Pojď a následuj mne!“ Bez poslušnosti není možná dokonalost nebo svatost.

Sv. Jan Bosco naučil se poslušnosti již od své matky a vyznamenal se v ní později, jsa ve všem poslušen svých představených. Když zakládal kongregaci, činil mu nemalé obtíže arcibiskup turinský; ale Don Bosco se ve všem podroboval jeho rozkazům. Deset let, jak víme, bylo mu čekati na konečné potvrzení stanov a pravidel jeho řehole od posvátné kongregace řeholníků. Ale i tuto oběť přinesl, ve všem se podrobuje jejím ustanovením.

Ba i smrt přijal s dojemnou poslušností a oddaností do vůle Boží.

Jsa sám mužem poslušnosti, žádal i od svých podřízených a chovanců přesnou poslušnost. Poněvadž ji zachovávali, naučili se vytrvalé sebekázni, které se každý u nich obdivoval. Když odcházeli jeho misionáři do Argentiny, kladl jim vážně na srdce, aby byli poslušni vrchnosti jak církevní tak státní.

Chtěl-li bys býti dokonalým, bylo by také tobě zvoliti dobrovolnou chudobu, panickou čistotu a dokonalou poslušnost v některé církevní řeholi. Snad sám znáš jich celou řadu: benediktiny, františkány, dominikány, kapucíny, jesuity, redemptoristy, salesiány a j. Všichni jdou za týmž cílem, t. j. snaží se Bohu dokonale sloužiti, i když způsobem v jednotlivostech rozdílným. Abys věděl, který řád by se hodil pro tebe, bylo by třeba, aby ses poohlédl po poučení o účelu toho či onoho řádu, o jeho úkolech a prostředcích. Takové poučení poskytne ti zejména životopis řádového zakladatele a dějiny řádu samého. Krátké vysvětlení dá ti i hodný kněz nebo zpovědník, když ho požádáš.

Necítíš-li se právě povolán do řehole, nepozbývej myslí. Při dobré vůli můžeš i ve světě se snažiti o dokonalost, t. j. vytrvale konati svou povinnost a ctnost přes všechny překážky a obtíže ve svém povolání. Jen se nezalekni jako onen mládenec v evangeliu, který uslyšev slova: „Chceš-li býti dokonalým, prodej, co máš, a dej chudým, a budeš míti poklad v nebi; i pojď a následuj mne.“ On se totiž zkormoutil a odešel, neboť měl mnoho statků, na nichž srdce jeho ulpělo. Překážky a obtíže, jde-li o dokonalou službu Boží, jsou všude, hlav-

ně v nás, v naší samolásce. Proto nezbyvá jiného než ji statečně a vytrvale přemáhati.

XII. Smrt a odměna věrného služebníka Božího.

V úvahách předchozích poznali jsme Dona Bosca jako vyvoleného muže Božího, jako velikého apoštola, zejména mládeže jinošské, jako vůdce spořádaného voje Kristova, družiny salesiánské. „Jinoši jsou můj podíl,“ říkával světec, a skutečně hlavně jinochům opuštěným, zanedbaným a chudým věnoval své síly, svou práci, svůj život.

Bůh dal ho Církvi v době úporného a rozhodného boje o mládež. Již jako chlapec — jak jsme slyšeli — měl prorocký sen: Stál mezi množstvím chlapců, kteří však s počátku vypadali jako vlci, ale pak se proměnili v beránky. Při tom slyšel tajemný hlas: „Voď je na pastvu!“ To se na něm vyplnilo: Don Bosco skutečně dovedl vlky v lidské podobě měniti v beránky svou láskou a dobrotou. Kdo by také mohl trvale odporovati upřímné a obětavé lásce? Jeho dobrota a láska byla silným odleskem lásky samého Spasitele, jenž obcházel dobročinně, jenž nejen vyzýval: „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a obtíženi jste, a já vás občerstvím,“ nýbrž také to uskutečňoval.

Don Bosco byl pravý učedník Kristův, plný ducha Kristova, kněz podle jeho přesvatého srdce, kněz moudrý, horlivý, pokorný, krátce svatý. Jako takového jsme ho poznali. Proto pochopíme, že pojal nevylicitelný zármutek, stesk a nářek

všechny, kdo ho znali, když se rozneslo: Don Bosco, veliký otec mládeže a přítel lidstva, již není mezi živými — zemřel! Tím jsme dospěli k poslední své úvaze o smrti a odměně tohoto věrného služebníka Božího. *Jeho umírání* byl krásný západ, bylo milé divadlo, byla „smrt drahocenná“. Vyličme ji krátce.

1. Když se blížil jeho poslední okamžik, svatý kněz byl velice klidný. „Vy se nemáte čeho obávat,“ pravil k němu kardinál Alimond, „vždyť jste tak často pomáhal jiným, aby byli na smrt připraveni.“ Před sv. přijímáním pravil ke kolemstojícím skromně a pokorně: „Pomozte mi, abych hodně přijal Pána Ježíše.“ Všichni byli hluboce dojati, když jeho bývalý chovanec, biskup Msgre Cagliero, před sv. přijímáním pravil k němu: „Přijmi posilu na cestu poslední!“ a když mu na jeho naléhavou prosbu udílel poslední pomazání. Již po mnoho měsíců se konaly ve dne i v noci za něho veřejné modlitby a adorace Velebné Svátosti. Sám ve svých bolestech vzpomínal na utrpení svého Spasitele na kříži. Umíraje pravil: „Nebudu se báti! Ó Maria, Maria, Maria! Na shledanou v nebi! Modlete se za mne a jinoši ať přijmou za mne tělo Páně!“

Dřív než vydechl, dovolil, aby všichni domácí předstoupili ještě před něho, naposledy políbili jeho svatou ruku a pohlédli na jeho milou tvář. Umíraje měl oči zavřeny, na prsou křížek a u nohou fialovou štolu. Příchozí přinášeli křížky a růžence, jimiž se ho dotýkali, prosíce za jeho otcovské požehnání. Když už nemohl žehnati, salesián Don Rua uchopil jeho ruku a udělal jí naposledy kříž nad přítomnými i vzdálenými. Dne 31. ledna l. P. 1888 o půl páté ráno krásně skončil. Všichni byli přesvědčeni, že zemřel světec. Kdekdo si přál spatřiti

zesnulého. Vypadal v rakvi, jako by spal a měl vidění nebes.

Jak byli zarmoucení jeho mladí synové, jichž bylo již na tisíce! Jeho pohřeb byl pohřeb slavného vítěze. Celý Turín i s okolím se shromáždil, aby mu prokázal poslední čest. Rázem se však změnila nálada mladíků až dotud hluboce zarmoucených, neboť pocítli, že odešel muž mocný jako král, muž dobročinný jako sv. Vincenc z Paula, muž laskavý jako sv. František Saleský, pokorný jako sv. František z Assisi a statečný jako sv. Ignác z Loyoly. Všichni byli přesvědčeni, že jde vstříc své *neobyčejné odměně v nebesích*. Také několik slov o ní.

2. O odměně spravedlivého v *nebesích* máme jen slabé tušení. Neboť „ani oko lidské nevidalo, ani ucho lidské neslychalo, ani srdce lidské nepocítilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují,“ ujišťuje nás sv. Pavel. Jestliže podle svědectví samého Spasitele dostane se každému odplaty podle skutků jeho, jakou odměnu obdržel sv. Jan Bosco, který celý život svůj, všechny síly a schopnosti své věnoval šíření království Božího na zemi a záchraně mladistvých duší! „Kterí spravedlnosti vyučují mnohé, skvíti se budou jako hvězdy na věčné věky“ (Dan. 12, 3).

Převelikou odměnu sv. kněze Bosca v *nebesích* dává nám zvlášť tušiti odměna, již Bůh svého věrného sluhu obdařil již zde *na zemi*.

Předně jsou to *divy a zázraky*, které činil Bůh na jeho přímhvu a které svědčily, že Bůh je s ním nejen svou milostí, nýbrž i mocí. Některé jsme sice již uvedli, ale připojme zde ještě ten a onen.

R. 1880 byl světec v Marseilli. Sotvaže se to rozhlásilo, přivedli k němu nemocného chlapce, kte-

rý už nemohl státi na nohou. Svatý muž jej požehnal, a hle, hoch byl zdrav.

Něco ještě nápadnějšího se stalo v Paříži. K Donu Boscovi přiběhl posel od jedné šlechtičny a prosil, aby rychle šel udělit požehnání jejímu umírajícímu synu. „Přijdu,“ pravil světec - „ale zítra, a jakmile se uzdraví, musí mně přisluhovat při mši sv.“ Posel i všichni, kdo to slyšeli, užasli. Don Bosco šel tedy k hochu. Vešed do domu ujistil nařikající matku: „Dám mu požehnání a Bůh ho uzdraví, ale s podmínkou, že mi zítra bude přisluhovat při mši sv. v chrámě sv. Magdaleny.“ Matka si zhluboka povzdychla, jako by chtěla říci: „Bůh dej!“ Don Bosco vešel do světnice, kde nemocný ležel. Přiblíživ se k němu, pozdravil ho a usmívaje se, řekl mu podmínku uzdravení. Nemocný hoch jen přikývl hlavou, poněvadž nemohl promluvit. Nato svatý muž vyzval domácí k modlitbě. Po modlitbě dal nemocnému požehnání a odcházel, řka: „Zítra ráno se uvidíme u sv. Magdaleny.“ Hoch potom zavřel oči a usnul. Když se probudil, měl již tolik síly, že mohl klidně vstát, pojíst a jíti do kostela. Bylo to veliké překvapení, když lidé v kostele viděli malého hocha den před tím již již umírajícího, jak kráčí se svatým knězem k oltáři.

Sv. Jan Bosco předvídal leckteré budoucí události. Na př. králi neapolskému Františku II. předpověděl, že se na ztracený trůn již nevrátí.

Svému nejlepšímu žáku Caglierovi předpověděl, když se rozstonal: „Ty se uzdravíš, budeš knězem a jako misionář půjdeš s breviářem v ruce zachraňovat duše.“ To se vyplnilo. Cagliero se před smrtí Boscovou vrátil z Jižní Ameriky jako misijní biskup a podal svému učiteli sv. přijímání a udělil sv. pomazání.

Dva měsíce před smrtí Bosco navštívil v útulku turinském vážně nemocného kněze Dona Ludvíka Depperta. Uděliv mu požehnání, potěšil ho, řka: „Neboj se, milý Ludvíku, hodinka tvá (poslední) ještě zde není. Na posteli, na níž ležíš, zemře před tebou někdo jiný,“ a myslil tím sebe. To se také stalo.

Bůh též nápadně chránil svého věrného sluhu. Jednou šel z Turina k své kapli na předměstí. Najednou někdo hodí naň plášť a ohrožuje jeho život. Co si měl počítí? Ale vtom uslyšel silně zaštěkat psa, který kde se vzal tu se vzal, obořil se na drzé chlapy, pokousal je a povalil k zemi. Darebové začali hned křičet: „Ach, Done Bosco, odvolej svého psa!“ „Odvolám, ale slibte, že mne necháte na pokoji.“ „Slibujeme.“ Bosco se tedy obrátil k velkému psu, kterého neznal, a volal ho k sobě. Ten jako by poznal svého pána, ihned přiskočil k němu a provázal ho až ke kapli. Dále však nešel.

Velikou odměnou zde na zemi bylo pro svatého kněze jistě i skvělé požehnání, jímž Bůh zahrnul jeho apoštolské podniky. „Bůh žehná spravedlivým,“ často připomíná i žalmista Páně. Či je možno obyčejnému, chudému knězi bez zvláštní pomoci Boží vystavěti tři nádherné kostely? A Don Bosco je vystavěl: chrámy P. Marie Pomocné a sv. Jana evangelisty v Turině a nejsvětějšího Srdce v Římě. Kromě toho vystavěl několikapatrové domy a útulky pro své hochy.

Kdo by se neobdivoval ohromnému rozmachu, jehož se sv. zakladatel dočkal na své kongregaci? Ještě za jeho živobytí rozšířila se skoro po všech státech evropských a působila i v zemích zámořských. Když světec umíral (r. 1888), zanechal 64

domů a ústavů v Itálii, Francii, Španělsku a Jižní Americe. Do r. 1934 tato číslice stoupla neobyčejně.

Svatý zakladatel sám předpověděl netušený rozmach své kongregaci, zůstane-li věrna jeho zásadám, zejména duchu a slibu chudoby. I vysocí hodnostáři církevní neskrblili uznáním a obdivem apoštolské práce salesiánů již při samém jejím počátku. Arcibiskup v Buenos Aires doznal, že prací synů Dona Bosca je zabezpečeno vzdělání a výchova mládeže argentinské. Jeho předchůdce se modlil při sněmu vatikánském na hrobě sv. Petra, aby mu Bůh poslal kněze, kteří by křesťansky vychovávali mládež, a umíraje pravil: „Jsem vyslyšen, Bůh mi poslal salesiány.“ Věru šťastný Bosco, a šťastné a požehnané dílo jeho!

3. Než největší pozemské odměny a oslavy dostalo se svatému knězi a horliteli po smrti. Myslíme tím jeho *svatořečení*.

R. 1858 dlel Don Bosco v Římě. Když měl slyšení u sv. Otce, oslovil jej papež: „Monsignore!“ Ale svatý kněz ihned namítl: „Ó svatý Otče, co to slyším? Lepší je prosté oslovení: Done Bosco, vskutku lepší!“ „Dobrá“ - odvětil papež Pius IX. - „zůstanete tedy Don Bosco.“ A zůstal!

Ale přišel 1. duben - Boží Hod velikonoční - r. 1934. Donu Janu Boscovi dostalo se nejkrásnějšího a nejčestnějšího titulu na zemi i na nebi, pro čas i věčnost: Jan byl prohlášen svatým. Co je titul „svatý“ proti všem časným titulům a hodnostem tohoto světa? „Svatý“ znamená býti členem nejvznešenější elity, jíž jest vyhrazeno býti nejbližší trůnu trojjediného Boha v nebesích a míti místo i zde na oltáři vedle svatostánku Spasitelova.

Svatořečení! Jaká to oslava člověka zde na ze-

mi! Na svatořečení sv. sluhy Božího Jana Bosca připutovalo do Říma podle spolehlivých zpráv na 300.000 poutníků z celého světa, připutovalo přes 240 Indů s 50 domorodými kněžími, 5 biskupy, a 1 arcibiskupem - salesiány. Na 70.000 legitimací bylo rozdáno pro slavnost v chrámě svatopetrském a přes 80.000 lidí plnilo náměstí před velechrámem. I od nás z Československa dostavili se tam zástupci a spolupracovníci salesiánští. Jaká to oslava! A přece je to jen slabý stín oslavy věčné v nebesích. Tak Bůh oslavuje ty, kteří žili, pracovali, trpěli, umírali pro slávu jeho.

Nechceš i ty být tak šťasten? Nechceš šťastně a krásně skončiti svou životní pout a býti přiřazen k šťastným nebešťanům ve slávě věčné? Nuže, máš-li pravou lásku k sobě samému, vstup do šlépějí svatých služebníků Božích a neváhej napodobiti, co tě těší oslavovati. Smrt je ohlasem života pozemského a vstupem do života věčného. Jaký život, taková smrt, taková věčnost.

Žij tedy dobře: kráčeť přímo k cíli svému, dej pozor, ať nezbloudíš s cesty pravé; proto posiluj se často svátostným chlebem a vzývej vroucně svou nebeskou Matku! Pod touto dvojí záštitou modli se, pracuj i se pobav! Miluj a budeš milován! Nes trpělivě svůj kříž! Buď věrným synem Církve i vlasti, a proto horlivě apoštoluj. A volá-li tě Bůh k dokonalému následování Kristovu, přines rád tuto oběť a staň se svatým, „a budeš mít poklad v nebi“. Necítíš-li se však k této oběti povolán, plň aspoň věrně své povinnosti jako katolík, a Kristus, kterého pravý katolík vřele miluje a věrně následuje, bude tě provázet svou milostí a svým požehnáním již zde, ale zejména bude tvým odměnitelem v nebesích po celou věčnost.

Obsah

I. Jdi za velkým cílem!	11
II. Ať nezbloudíš!	15
III. Jak se vrátíš k Bohu?	20
IV. Posiluj se chlebem svátostným! .	24
V. Cti Matku svou! .	29
VI. Modli se, pracuj a pak se pobav! .	35
VII. Miluj, a budeš milován!	41
VIII. Nes svůj kříž!	46
IX. Miluj Církev a vlast!	51
X. Apoštoluj!	57
XI. Chceš býti dokonalým?	62
XII. Smrt a odměna věrného služebníka Bo- žího	70

P o z n á m k a v y d a v a t e l e .

Tato kniha P. Josefa Rybáka T. J., *Jak žít?* - vyšla v měsíci lednu 1935 péčí Cyrilometodějského knihkupectví Gustava Francla v Praze, Melantrichova ul. 536. Vignetu nakreslil Břetislav Štorm. Vytiskla knihtiskárna Družstva Vlast v Praze II.

ŽIVOT KRISTA PÁNA

*podle čtyř evangelií.
Náčrty rozjímání
pro kněze.*

Napsal

Th. Dr. Boh. Spáčil T. J.
Svazek I.—V. Kč 70.—,
vázané o Kč 30.— více.

ZE ŽIVOTA PŘÁTEL KRISTA PÁNA

*Náčrty rozjímání pro
kněze ze života svět-
ců — vzorů kněží.*

Napsal

Th. Dr. Boh. Spáčil T. J.
Kč 27.—,
vázané Kč 34.—.

ŽIV BUĎ JEŽÍŠ KRÁL

Napsal R. Mäder.

Přeložil

Tomáš Coufal.

Kč 9.—,

EUCHARISTIC- KÁ ČETBA BIBLE

Napsal Dr. Jan Hejčl.
Kč 10.—, váz. Kč 15.—.

VRCHOLNÉ DÍLO O BOŽ- SKÉM SRDCI PÁNĚ

*»Musí totiž kralovat«
(Oportet illum
regnare)*

Asketicko pastorální
úvahy o B. S. Páně.
Z italského přeložil
Mikuláš Levý. Kč 27.—,
vázaný výtisk Kč 35.—.

Kázání o Nejsvět- ější Svátosti oltářní

Napsal

Dr. Method Zavoral.

Kč 8.—